

VOLDEMARS DZELTIŅŠ

AIZIET JŪRIŅĀ!

KOMEDIJA 3 CĒLIENOS

IZDEVNIECĪBA «GAISMA»

1928.

Personas:

1. Mārtiņš Paleja — turīgs Zemgales lauksainnieks, dzirnavu un ķieģeļu cepļu īpašnieks.
  2. Zenta — viņa vienīgā meita.
  3. Jūlijs Mežmāls — jauns advokāts.
  4. Oskars Bumbiers — students.
  5. Fricis Poga — vietējais režisors, vecpūsis.
  6. Kārlis Pusbārdiņš — drēbnieks
  7. Pēteris Vimba — krodznieks
- } Palejas draugi.
8. Morduchs Jakobsons — žīds, līnu austuves īpašnieks.
  9. Irma — jauna meiča, kalpone.
  10. Labrencis — darbu pārzinis dzirnavās.

L a i k s: tagadne, priekš un pēc Sačimas vēlēšanām.

V i e t a: Zemgalē, Palejas mājās „Labrenči“.

I. cēliens.

Skatuve: Mārtiņa Palejas māju „Labrenči” viesistaba.

Sienas klātas vienkāršām, gaišām tapetēm. Labā pusē durvis uz ļaužu istabām; pa kreisi — Zentas istaba; vidū — abpusēji vešanas stikla durvis ar izeju caur verandu „Labrenču” ābeļu dārzā. Abpusēji šīm durvīm logi ar mežģīņu aizkariem un dažām ziedošām puķēm. Pie loga, kreisā pusē, neliels galdiņš, uz kuŗa vairākas grāmatas. Viņam līdzās šūpuļa krēsls. Labā pusē, starp logu un sienu, prāvs turku divans, kuŗa priekšā galdiņš ar āboliem pildītu stikla vazi, vīna pudeli un dažām glāzītēm. Tepiķis. Virs divana kādas gleznas (Venecijas moris) reprodukcija masivos zelta rāmjos. Istabas vidū prāvs galds, ap kuŗu salikti ar baltu drānu pārvilkti mīkstie krēsli. Uz galda nekārtībā izmētāti laikraksti un žurnāli; starp viņiem latviska stila vaze ar lauku ziediem. Gar sienām, šur tur, dažādas ierāmētas fotogrāfijas. Kreisā pusē, starp durvīm un rampu, rakstamgalds ar tālruņa aparātu. Līdzās galdam biroja krēsls ar spilventiņu.

Ir saulaina vasaras pēcpusdiena. Visi logi un vidus durvis atvērtas. Paretam, kaut kur tālumā, dzirdama gana stabulīte.

Priekškarā paceļoties: šūpulkrēslā sēdēdama, Zenta sarunājas ar jauno advokatu Jūliju Mežmali, kas stāv viņas priekšā atspiedies uz krēsla atzveltnes. Cik vērojams, tad starp abiem jauniešiem pastāv senas, ļoti draudzīgas attiecības.

Zenta — gadus 24—26, gaišmate, vidēja auguma, slaida, gērbusies modernā, melnā zīda tērpā, uz ceļiem viņai krāsaina spaniešu šalle, kājās gaišas zeķes un tādas pat kurpītes. Ir mierīga, nosvērta, izvairās no veltīgiem strīdiem ar savu tēvu, sirsnīga pret Mežmali, mazliet ironizējoša pret pārējiem.

Mežmāls — gadus 30—33, tumšmatis, elegantā pelēkā vasaras tērpā, enerģisks, sirsnīgs pret Zentu; mazliet lielāka auguma kā viņa. Uz lielā galda viņa portfelis un spieķis.

Ganiņa stabulīte spēlē: „Kur tu skriesi, vanadzīni?”

Zenta. Mežmāls.

Mežmāls.

(Neapzinīgi piemērojas ganiņa stabulītes skaņām.)

Manās ikdienas gaitās vispatīkamākais ceļš ir tas, Zenta, kuŗš ved gaŗ jūsu „Labrenčiem” . . . .

Labprāt iegriezās un pavadu jūsu sabiedrībā dažas stundas. Pēc dienas darbiem un pienākumiem, ir patīkami pabūt citā pasaulē . . . (Pieiet pie loga un atbalstīties pret viņa stenderi ar plecu, izņem no etvijas papirosu, un ierastā kustībā, runādams, aizpīpo. Ganiņa stabulīte pamazām apklūst.) Ja! Atklāti runājot, šajos divos gados, kamēr te praktizēju, esmu daudz ko novērojis . . . un viss tas, ko redzu plašā apkārtnē, mani sāpina. (Atiet pie krēsla, atbalstās uz viņu abām rokām, vienā turēdams papirosu.) Izejtas pildās skumjām nojautām . . . .

Z e n t a.

(Mazliet iešūpo krēslu.)

Jūs, Jūlij, vēl vienmēr tas pats! Nepārspilēju, bet visā plašā apkārtnē jūs skaita par ļoti labsirdīgu un līdzjūtīgu cilvēku. Un tas ir jauki!

M e ž m a l s.

(Mazliet pasmaida; paliecas un nobirdina papirosa pelnus traucīnā, kas uz galdiņa.)

Patiesībā ir iemesls būt līdzjūtīgam. Ārēji mūsu dzīve liekas mierīga, parasta, bet taisni te . . . šajā mierā . . . man vismaz tāda nojauta, slēpjas un nobriest smaga katastrofa. (Saņem abām rokām krēsla atzveltni.) Bet cerēsim un ticēsim, ka mūsu valsts nākošos pastāvības gados saulīte būs siltāka, labāka . . . (Ar manamu rūgtumu balsī.) tagad ir tikai vekseli, parādi, ūtrupes, bezgalīgās procentes . . . ūtrupes! (Strauji, mazliet ironizēdams.) Vai ticat vai nē, Zenta, bet man liekas, ka jau vistuvākā nākotnē tāds cilvēks, kam nav parādi un vekseli, būs vesels brīnums un viņam varēsīm piešķirt ar vieglu sirdi triju zvaigžņu ordeni! Šo vīru skaits, diemžēl, nebūs lielais! . .

Z e n t a.

Jums vajadzētu atteikties no vekseļu piedzišanas, Jūlij. Tas ir nepatīkams uzdevums. Lai uzņemas to cits . . .

M e ž m a l s.

Esmu par to domājis, bet . . . vai jūs domājat, ka citi piedzīnēji nebūs nesaudzīgāki par mani? (Aizdedzina nodzisušo papirosu un atsēžas.) Nupat, pilsētīnā, kad nācu uz šejieni, tirgus laukumā redzēju kā izūtrupē zemnieku. Laikam kāds jaunsaimnieks . . . Bij viņam divi braši zirdziņi — tos pārdeva par 40 un 60 latiem gabalā. Tas ir kaut kas briesmīgs, nekrietns! (Nervozi noliek papirosu traucēnā.) Es vismaz nespēju mierīgi noskatīties šajā aktā. Zenta, vai jūs vēl atceraties, kādu mēs tēlojām bēgļu laikos, Maskavā, brīvo Latviju?

Z e n t a.

Ak, Jūlij . . . atceros. (Neapzinīgi paņem kādu grāmatu, atšķir, bet viņā neskatās.) Bet mūsu dzīvē ir iezadzies kaut kas nenormāls . . .

M e ž m a l s.

(Pārtraukdams; viņa vārdos izskan rūgtums.)

Par visu vainojama mūsu līdzšinējā, tā sauktā, augstākā politika ar savu onkuļu un krusttēvu sistemu! Ak, kā es šo politiku ienīstu! Viņu var pielīdzināt deģeneratam. Katrs tagad ir politiķis, katrs tic, ka viņš radīts ministra krēslam . . . katrs ir sabiedrīks darbinieks, biedrības priekšsēdētājs . . . Kā Krilovā pasakā par vezumu, kuŗu gulbis velk mākonos, lidaka — ezerā, bet vēzis — atpakaļ purvā! (Atmet ar roku.) Par godīgumu nerunāsim! . . .

Z e n t a.

(Mierinādama.)

Varbūt patiesība nav tik ļauna? Gan jau viss nokārtosies . . . Tomēr, Jūlij, kamdēļ jūs neņemat aktīvu līdzdalību mūsu politiskā dzīvē? Man liekas, ka Latvija nemaz nav tik bagāta, lai zaudētu tāda cilvēka līdzdalību, kuŗa domas ievēro pirmkārt Republikas intereses? . . .

M e ž m a l s.

(Nopietni.)

Tam ir vairāki iemesli. Vispirms, gribu kļūt pilnīgi patstāvīgs. Un tas nav viegli. Tagad, ja nepārdosi savu pārliecību kādai politiskai partijai, ieņemt kādu labāku vietu, kurā būtu piemērota tavām spējām, nevari cerēt. Kamēr mēs cīnījamies par Latviju un bijām spiesti palikt armijas rindās, no Krievijas sarādās daudzi un nekavējoši ieņēma vietas pie pilnās bļodas. Ar vārdu sakot, beigās izrādījās, ka viņi ir tie Latvijas atbrīvotāji, dibinātāji, bet mēs . . . Ko tur runāt. Šodien mani sarūgtināja redzētā ūtrupe. Zenta, nevaru dibināt savu labklājību ar politikas palīdzību . . .

Z e n t a.

Tomēr, Jūlij, jums vajadzētu ņemt dalību politikā. (Pieiet pie augļu galdiņa un paņem ābolu vāzi, ar kuru atgriežas.) Patiesībā tikai tagad sāku redzēt, kāda ir tā sauktā lielā politika . . . Nemat šo ābolu, tas gāršīgāks . . . Kamēr mans papiņš ierauts partijas dzīvē . . .

M e ž m a l s.

(Pārtraukdams.)

Tā tad taisnība, ka jūsu tēvs kandidēs nākošās vēlēšanās? (Paņem ābolu.) Esmu šo to jau dzirdējis . . .

Z e n t a.

Taisnība, un tas ir tas mulķīgākais! Viņš tā iekarsis, ka neko citu vairs negrib zināt. (Noliek vāzi uz mazo galdiņu; atsēžas šūpulkrēslā.) Un vienīgie vainīgie ir šie Rīgas kungi, deputāti, kuri pēc saviem mītiņiem, izmantodami papiņa viesmīlību un vājību cienīt mūsu ievērojamus pilsoņus, to piedabūjuši „aktīvai“ politikai . . .

M e ž m a l s.

Vai tad jau galīgi?

Z e n t a.

Viņš ir savas partijas, šī vēlēšanu apgabala komitejas priekšgalā, gudro izdot pats savu laikrakstu . . . Sakat man, dodat man padomu, kā lai viņu atrunāju? Šajā nomalē. izdot laikrakstu ir taču tārais ārpriests! Esmu bezspēcīga novērst šo ļaunumu.

M e ž m a l s.

Bēdīgi, pat ļoti bēdīgi! Gala iznākumā redzu tikai materialus zaudējumus. Tomēr, tur neko nevar darīt. Katram jāizsapņo šis burvīgais sapnis, par Saeimas deputata mandātu un ministra sēdekli! . . . Pēc atmodas nāks atziņa, ka Saeima nav vieta jokiem un tirdzniecībai . . .

Z e n t a.

Papiņš ir pilnīgi pārliecināts, ka viņu ievēlēs. Visi viņa draugi to apgalvo vienā balsī! Un tad, viņš saka, līdz ministram neesot tālu!

M e ž m a l s.

(Smejas.)

Ak, svētā vientiesība! Bet viņš nav vienīgais. Bez jūsu papiņa būs vēl viens otrs tūkstots, kas sevi jūt radītu ministra krēslam! Kabinētu krīzes ir tik biežas, ka drīz vien būs jāauzaicina, lai piesakās brīvprātīgie ministru amatiem! Nu, nekas, nekas...

Z e n t a.

Jūs smejat, bet kas cietīs zaudējumus?

M e ž m a l s.

(Viņas tonī.)

Priekš kam tad ir Latvijas Banka? Taču ne partija! (Pieceļas.) Tomēr, Zenta, varat vēl reiz pamēģināt viņu atrunāt. Un, ja nu gadījienā . . . ja nu nāktu kas neparedzēts . . . varat katrā laikā uz mani palaisties. (Skūpstā viņas roku.) Esmu vēl vienmēr jūsu patiess draugs. Bet tagad, izbeigsim šīs debātes par politiku. (Paskatās pulkstenī.) Man vēl

mazas darīšanas tuvējā kooperatīvā. (Pieiet, paņem portfeli un spieķi.) Bet ja esat pilsētiņā, tad neaizmirstat manu adresi. Būšu ļoti priecīgs. Zinat, arī vecpuišu dzīvoklim sava daļa romantikas. (Smejas. Skūpstā roku.) Tā tad: uz redzēšanos?

Z e n t a.

(Pavadīdama viņu uz vidus durvīm.)

Ja, apciemošu, bet arī „Labrenčus“ jūs nedrīkstat piemirst. (Nozīmīgi.) Man liekas, Jūlij, ka mums vēl no Maskavas laikiem palikusi kāda saruna nenobeigta, vai nē?

M e ž m a l s.

(Apstājas durvīs.)

Un? . . . mums viņa būtu jānobeidz?

Z e n t a.

(Droši.)

Ja, ja neesmu savā draugā maldījusies!

M e ž m a l s.

(Jautri.)

Nē, neesat! Un kad nobeigsim šo sarunu, tad tā būs vēl lielāka sensacija, kā kad jūsu papīru ievēlētu Saeimā. Zenta! Šodien pat es telegrafēju Rīgai, ka esmu ar mieru Zemgalē kandidēt! Ja reiz tā, tad lai notiek! (Saņem abas viņas rokas.) Karš?

Z e n t a.

Labi, Jūlij, labi! Karojat, un ņemat mani par sabiedroto!

M e ž m a l s.

(Noskūpstā abas rokas.)

Savienība noslēgta! Tā tad, uz redzi!

(Aiziet.)

Zenta. Paleja.

Z e n t a.

(Pieiet pie loga un brīdi noskatās, tad atgriežas pie galdiņa, paņem kādu grāmatu, atšķir un grib sākt to lasīt. Ieskanās atkal ganiņa stabulīte, bet drīz vien apklust.)

P a l e j a.

(Nāk no ļaužu istabām. Viņš ir enerģisks, stalts, gadus 57—60 vecs sirmgalvis, gērbies miltiem noputējušās tumši pelēkās pašaustās drānās; vēl durvis būdams, jautā):

Ar ko tu runāji, Zenta?

Z e n t a.

(Paceļ galvu no grāmatas.)

Te bij iegriezies Jūlijs... Viņš...

P a l e j a.

(Diezgan paskarbi pārtrauc.)

Atkal Jūlijs! (Pieiet pie Zentas.) Vai zini ko, meit?.. Man tā lieta nepatīk. Kur bijis, kur nē, viņš vienmēr atrod iemeslu „iegriezties“! Saproti, man tā lieta nepatīk un... punkts priekšā! (Uzsit ar roku uz celi.)

Z e n t a.

Miļo papiņ! Mēs taču ar Jūliju esam veci draugi, kopš Maskavas laikiem?..

P a l e j a.

Velna milti, veci draugi! Es tev saku: nav labi, ka lieli cilvēki atkārtoti bērnu mulķības! Tu man vari teikt ko vien gribi, bet man tas Jūlijs nepatīk! (Iet pie rakstamgalda.) Saki, kas viņam te meklējams? (Atsēzdamies.) Ko viņš grib izokškerēt?

Z e n t a.

Izokškerēt? Es nesaprotu tevis, papiņ?..

P a l e j a.

Nesaproti? (Pieceļas, iet pie Zentas.) Pagaidi, laid man izrunāt līdz galam!.. Tu zini, meit, esmu

nodomājis aktīvi piedalīties šī gada Saeimas vēlēšanās, jā? . . . Nu pagaidi, laid man izrunāt līdz galam! . . . Un, ar vārdu sakot, tas nozīmē, ka mēs pārgrozām mūsu līdzšinējo dzīvi, jā! Saeimas vēlēšanas tepat aiz durvīm. Viss aprīņķis . . . ar ko vien nerunāju . . . vienā balsī saka, ka mana ievēlēšana ir tikpat kā noticis fakts. Pajautā kādam, ja netici. Visi kā vienā mutē atkārtoti, ka balsos par mani. Un tad, pēc vēlēšanām, mēs pāriesim uz dzīvi Rīgā. Partija apsolija man jaunā ministru kabinetā portfeli. (Pārlicinoši.) Tie nav joki, mans bērns, bet patiesība. Visu to daru vienīgi tevis dēļ. Ir arī pienācis laiks, kad latvju zemnieks pats piedalās aktīvi politiskā dzīvē . . .

Z e n t a.

Tomēr nesaprotu, kamdēļ tu pret Jūliju esi tik naidīgs? Viņš taču ir mūsu draugs?

P a l e j a.

(Smejas.)

Draugs! Tavs, ne mans! . . . Un otrkārt: tagad mēs vairs nevaram tik pavirši izraudzīt savus pazīņas. Nākošā Saeimas deputāta un ministra vienīgā meita . . .

Z e n t a.

(Pārtrauc viņu.)

Papiņ! Tu taču vēl neesi ievēlēts! Un ar to ministra portfeli arī nemaz tik viegli neiet!

P a l e j a.

(Errīgi.)

Nu, laid taču man izrunāt līdz galam! Redzi, tā lieta ir tāda . . . (Klepo.) Man jau no seniem laikiem nepatīk viņa iedomība . . .

Z e n t a.

(Savukārt viņu pārtrauc.)

Jūlijs var būt iedomīgs, jo visu sasniedzis pats saviem spēkiem!

P a l e j a.

(Dusmīgi.)

Un es laikam savu mantu esmu žīdam nolaupījis? . . . Pēdējā laikā Jūlijs mīl par visu zoboties. Sākumā neizpratu, tagad zinu. Arī viņš kandidēšot kādā tur profesora listē. Tamdēļ citi jāizsmēj, jāpā-dara smieklīgi. Un tu gribi, lai es vēl tādu pieturu savās mājās? Nē, es tev saku . . . punkts priekšā! (Uzsīt ar roku uz celi.).

Z e n t a.

Ja, viņš kandidēs, bet vai tas noziegums?

P a l e j a.

Godīgs cilvēks tā nedarītu! Un kādi gan ir visi šie viņa listes kandidāti! Ak, tu mīlā vasariņa! Tī-rie piena puikas un plikadīdas! Tādiem tikai cūkas ganīt!

Z e n t a.

Mīļo papiņ, tā nerunā. Kas neciena savus pre-tiniekus, to arī pašu zemu vērtē.

P a l e j a.

(Nosviež cigaru zemē, kuŗu pašlaik izņēmis, lai aizpīpotu.)
Bet es tev saku: man tas nepatīk un . . . punkts priekšā! (Uzsīt ar roku uz celi.) Manas partijas inte-reses prasa, lai izvairos no visa tāda, kas viņām va-rētu kaitēt. Tamdēļ arī negribu, ka tu ar viņu sa-ējies. Tas ir mans galīgs vārds un punkts priekšā! (Uzsīt ar roku uz celi. Dusmīgs atsēžās krēslā.) Man pietiek!

Z e n t a.

(Pieceļas un aiziet pie divana. Paņem ābolu un sāk to ēst.)
Atklāti runājot, papiņ . . . tā politika nav priekš-tevis. Apdomājies, kamēr neesi pārāk dziļu iestīdzis. Atsakies . . .

P a l e j a.

Es? Un lai atsakos? Velna mīlti, tas tik būtu jauki!

Z e n t a.

(Nopietni, pārlicinoši.)

Tas ir mans nopietns padoms. Arī mūsu attiecības, kamēr tu sāki nodarboties ar politiku, kļuvas neglītas. Agrāk pagāja gadi, un mēs savā starpā neapmainījam neviena asa vārdu. Tagad strīdamies vai katru dienu.

P a l e j a.

Tas tamdēļ, ka tu mani neklausī . . . ka negribi saprast manus centienus, negribi man palīdzēt! Priekš kā tad es cenšos, ja ne priekš tevis? (Mīlīgāk.) Nu ja, meit, es jau nekā . . . bet tu vari kādreiz tīri neapzinīgi izplāpāt noslēpumus? . . . Nē, un vēl reiz nē! Viņš nedrīkst te nākt un . . . punkts priekšā! (Uzsit ar roku uz celi.)

Z e n t a.

(Noteikti.)

Tad es iešu pie viņa!

P a l e j a.

(Pārsteigts atkrit krēslā.)

Oh! Velna milti, kas tad tas?

Z e n t a.

Nestrīdēšos ar tevi, tēv. Neesmu vairs maza, kas nezina ko dara. Mans pienākums bija tevi brīdināt, un es to darīju. Žēl, ka tu nesaproti, ka Rīgas kungiem . . . lai nodrošinātu savu ievēlētānu . . . ir vajadzīgi tavi draugi, tava labā slava, tavi vekseli un nauda, bet ne tu pats. Un, kas to zin, varbūt, tev pašam vēl būs šie vekseli jāizpērk . . .

P a l e j a.

(No pārsteiguma atjēdzies.)

O! Tagad es visu saprotu! Visu! (Nostājas Zentai priekšā.) To atkal iegalvojis tev šis apikats! Šis nelaimitīgais Jūlijs! Bet es tev saku . . . punkts priekšā (uzsit ar roku uz celi), mani jūs neapvedīsāt

ap stūri! Vinam jau no liela svara, lai tik populāra persona, kāds šajā gadījumā esmu es . . . lai tāda nekandidētu! Bet tas tā nebūs! Es tev . . . Vai zini ko, meit, tu gan varētu labāk padomāt par savām jaunām tualetēm, kurās tev būs jāgērbjas, kad iziesi pirmo reiz Rīgas augstākā sabiedrībā . . . Un arī tā studēšana tev jāmet pie malas. Ar to Jūliju mēs izbeigsim reiz priekš visiem laikiem un punkts priekšā! (Uzsit ar roku uz celi.)

Z e n t a.

Papiņ! (Pieiet un uzliek rokas uz viņa pleciem.)
Es tevi lūdzu . . . nekandidē . . .

P a l e j a.

(Dusmīgi.)

Diezgan! (Nobīda viņas rokas.) Mēs beigsim šo sarunu. Jūlijs manā mājā kāju nespers un . . . punkts priekšā! (Uzsit ar roku uz celi.) Ja ne tu, tad es viņam parādīšu . . . (Tālrūņa zvans.) A! Laikam no Rīgas. (Piesteidzas pie aparāta.) Ja, hallo! Ja, ja, te Paleja . . . Ak, sveiki, sveiki, deputata kungs (klanās) sveiki! Man ir rets gods, ka jūs mani nepiemirstat šajos nopietnos laikos . . . Jūtos ārkārtīgi pagodināts! (Klanās.)

Zenta. Paleja. Labrensis.

L a b r e n c i s.

(Pakurls vecītis, runā aizraudamies, lēns savās kustībās, mīļtos nopūtējis. Nāk no ļaužu istabas.)

P a l e j a.

(Turpina sarunu.)

Ja, ja? . . . ja! . . . ak, jā? . . .

L a b r e n c i s.

(Pieiedams pie Palejas.)

Kkkungs . . . ku-u-ngs!

P a l e j a.

(Uz Labrenci.)

Ko tu, velna milti, vai neredzi, ka runāju ar deputata kungu! (Tāļrunī.) Ak, nē, nē . . . nekas... Mani te mazliet traucēja . . . Katrā ziņā, deputata kungs (klanās), katrā ziņā! Mēs visu sarīkosim priekšzīmīgi. Stacijā jūs sagaidīs mans auto. Ak, nerūpējaties, deputata kungs! (Klanās.) Par afišām, skrejlapīnām nerūpējaties . . .

L a b r e n c i s.

(Piegājis pie Zentas.)

Jjjjaunku-undz, kkkko lai e-es da-arū! Smiltiņš gri-ib pats pi-irmais bī-īdelēt? . . .

P a l e j a.

(Tāļrunī.)

Labi, labi, lai notiek . . . (Paklanās.)

L a b r e n c i s.

(Domādams, ka Paleja to viņam teicis.)

Ta-ad jau nu la-abi kkkkungs . . . (Grib iet.)

Z e n t a.

Nē, nē, Labrencīt, pagaidi. Papiņš tūliņ beigs sarunu.

P a l e j a.

Tādā gadījumā, deputata kungs (paklanās), es nolīgšu vietējo ugunsdzēsēju orķestri un mums izdosies lielisks koncert-mītiņš!

L a b r e n c i s.

(Kasīdams aiz auss.)

Smiltiņš so-olījās ma-an vi-isas ri-ibas ielauzt...

P a l e j a.

(Tāļrunī.)

Nu, liela bēda jau nebūtu!

Labrencis.

(Nobijies.)

Vī die' k-kungs . . .

Paleja.

(Paķer zīmuli un ko pieraksta.)

Ak tā, deputata kungs (paklanās un raksta) „runās Saeimas deputats Blīves kungs par II. Saeimas darbību . . .“ Kā, jūs domājat, lai arī es runātu? . . . Ja jau nu jūs tā domājat (paklanās), tad mēģināšu, deputata kungs (paklanās). Ak tā? (Paliiek domāgs.) Nu labi. Vienu vekseli izrakstīšu par 500, otru par 600 un . . . par 1000 latiem? Nē, nē, nevajaga. Es jau tāpat jums ticu . . . Nu, labi, labi. Uz redzēšanos, deputata kungs (paklanās). Šodien pat nosūtīšu . . . (Noliek trūbiņu. Pret Labrenci.) Nu? Kas tad atkal no jauna? Ko tu kasies?

Labrencis.

Kkkungs, Smi-iltiņš gri-ib bī-īdelēt pirmais . . .
Bet viņam prie-iekšā ir Zē-ēmers . . .

Paleja.

Nu, velna milti, kur tavas ausis, Labrenc? Es jau tev vakar teicu, ka Smiltiņam rinda jau no pagājušās nedēļas! Tā tu man galu galā aizdzīsi visas labās kundes prom?

Labrencis.

(Pagriežas lai ietu prom. Nosaka sevī.)

A-atkal kļū-ūda!

Paleja.

Paģaidi. Nu saki man, par ko tu nodosi savu balsi gaidamās vēlēšanās?

Labrencis.

Ko tad nu citu lai vēlam, kā sa-avu ku-ungu.

P a l e j a.

(Iedod viņam piecus latus.)

Nu ej, ej . . . Nopēre puisiem pusstopu un lai pie vakariņām iedzer. (Uz Zenta.) Nū? Vai tu dzirdzēji, Zenta? (Pieiet pie rakstamgalda, paņem kādus papīrus un, ledams uz durvīm.) Ja kāds atnāk, saki, lai uzgaida. Būšu tūlīn atpakaļ. Noiešu līdz pastam . . .
(Aiziet pa kreisi.)

Zenta. Labrencis.

Z e n t a.

(Uztraukta.)

Ak Dievs, atkal vekseli! Kā gan viss tas beigsies!

L a b r e n c i s.

(Domīgi pakasa pakausi.)

Atkal kjū-ūda!

Z e n t a.

Ko tu teici, Labrencīt?

L a b r e n c i s.

(Atmet ar roku.)

Kkkko nu es va-arū te-eikt, jjaunku-undz. Tā-ā vien llie-iekas, llabi ne-ebūs . . .

(Iziet jaužu istabā. Zenta uztraukta pieiet pie loga, bet tajā pašā brīdī atskan Pogas un Bumbiera balsis, kuŗi dzied: „Aiziet, jūriņā tā kunga plosts, aiziet!“ pēc dejas „O! du, Sonnenschein!“ melodijas.)

Z e n t a.

(Paskatās, izliekusies pa logu.)

Kā tad! Nāk mana tēva sabiedrotie! Ģenerāļi! (Verandā dzirdami soļi. Zenta atiet pie rakstamgalda.) Droši vien, atkal pagiras tos moca! Slavēna partija!

Zenta. Poga. Bumbiers.

B u m b i e r s.

(Garš, izstīdzējis, bāls jauneklis, studentu cepurē; strauji atver durvis un smaidīdams nāk uz priekšu; noņemdams deķeli, klanās. Iereibis.)

Godātā Zentas jaunkundze! Tūkstoš reiz atvainojamies! Kategoriski atvainojamies . . . Mēs tā... mazliet jautrā omā, jaunkundz, un esam tajā dziļākā pārliecībā . . . Pa ceļam satikām jūsu papiņu un klausīdami viņa pavēlei esam te, lai jūs . . . pakavētu laiku . . . (Paklanās.) Mana patiesā cienīšana.

P o g a.

(Strauji ienāk pa vidus durvīm. Viņš uz pusi mazāks, resns, panēsātas drēbes, pliku pakausi, pletkreklā, jo nes žaķeti rokās.)

Sveika, sveicināta, Zentiņ! (Uz Bumbieri.) Ko nu, Johan, locies! Tu jau apbēri Zentiņu kā ar ložmetēju, bet tā kā tā viņa nekā nesaprata, ko gribēji teikt. (Noskūpsta Zentai roku.) Oh! Kas par negēlīgu karstumu! (Atsēžas un slauka mutautiņā sviedrus.) Īsta Sahara! Ārā karsts un sauss, arī iekšās, uh! Taisni ideāli klimatiski apstākļi!

Z e n t a.

(Uz Bumbieri.)

Lūdzu piesēžat, Bumbiera kungs.

B u m b i e r s.

(Paklanās.)

Gran mersi! (Atsēžas.) Jūs esat eleganti laipna — Mersi!

Z e n t a.

(Uz Pogu.)

Nu, cerēsim, ka šo klimatu mēs varēsim labot, vai nē?

P o g a.

Taisnību sakot, mīļā meit, tas katra kristītā pienākums palīdzēt izslāpušiem un izsalkušiem. Tas ellišķīgais karstums un mani miesas apmēri . . .

Z e n t a.

Ticu, ticu, Pogas kungs. Bet arī smalkāki mīe-
sas apmēri pagurst šādā karstumā.

B u m b i e r s.

Jūsu humors ir apbrīnojams, jaunkundz. Bet,
lūdzu nepārprotat mūsu apciemojuma iemeslus . . .
patiesos iemeslus. Es gribēju teikt . . .

P o g a.

(Pārtrauc Bumbieri.)

Tavos gados tā gribēšana, Johan, ir parasta lie-
ta, uh! karsts . . .

Z e n t a.

(Paņem ābolu vāzi un piedāvā abiem augļus.)

Nu, lūdzu, Bumbiera kungs . . . Pogas kungs.
Nebaidaties, modernā Ieva ar ābolu Adamus vairs
nekrāpj . . . Lūdzu! Bet pa tam es kaut ko citu
jums palūkošu. Jūs taču gaidīsat papiņu?

A b i: B u m b i e r s u n P o g a.

(Paklanās.)

Mersi! Tencinu! Gaidīsim, katrā ziņā gaidīsim.

B u m b i e r s.

Mēs, godātā jaunkundz, katrā ziņā uzgaidīsim
jūsu papiņu, jo tā ir viņa griba. Šodien mums notiks
ārkārtīga partijas sēde . . . Jūsu godātais papiņš at-
griezīsies no pasta ar pārējiem valdes locekļiem un
tad mēs visi kopā padomāsim, kā nākamās Saeimas
vēlēšanās satriekt mūsu pretiniekus, ja! (Lielīgi.)
O, jaunkundz, man jums jāsaka, tas priekš mums
tīrā spička! Viņi visi aizies jūriņā! (Iedziedas.)
„Aiziet jūriņā tā kunga plostis! aiziet!“ (Smejas.)
Es jums saku: īsi un gaiši!

P o g a.

Ja, Zentiņ, šito lietu mēs gan tā riktīgi apstrā-
dāsim! Tur nav jāšaubās . . .

Z e n t a.

Nu labi, labi. Jūs visi tādi dūšīgi karotāji . . .

P o g a.

(Omulīgi.)

Īsti iznīcinātāji!

Z e n t a.

Bet ko lai es jums piedāvāju? Vai saldu jeb rūgušu pienu? Varbūt bērzu sulas? (Bumbiers pūlas sameklēt sērkokoņus, bet nevar kabatu atrast. Zenta to redz un iesmejas sevī.) Jeb, varbūt, dzērveņu suliņu?

P o g a.

Eh, meit! Ko nu tu joko. Labāk tad nu atness augļus un vīnu! (Pats smejas.) Pagājušo reizi, kad biju uz lauku teatru darbinieku kongres . . . mums jau Latvijā to kongresu netrūkst . . . pēc tām sēdēm ieeju „Centralē“. Sak', bufečik, dodiet man vīnu un augļus, es prasu. Šis tūlīņ: kādus vīnus kungs dzer? Nu, valsts degvīnu — ulmanīti! Bet kādus augļus? (Rāda rokas divus pirkstus.) Divus svaigi skābētus gurķišus!

B u m b i e r s.

Bravo! Tiešām asprātīgi!

Z e n t a.

(Smejas.)

Vai zināt, Pogas kungs, jūs pat debesīs no svētā Pēterā pratīsat izkaulēt ulmanīti!

P o g a.

Ja vispāri man kādreiz būs darīšana ar šo godājamo vīru!

Z e n t a.

Nu, labi! Iešu kaut ko palūkot.

P o g a.

Lai svētītas tavas auglīgās gaitas!

Bumbiers.

(Beidzot atradis sērkočiņu, ar pūlēm aizpīpo papirosu.)

Zenta.

(Iedama uz durvīm.)

Priekš jums, Pogas kungs, man ir saglabāts 1923. gada mežābolu vīns.

Poga.

Pie visiem svētiem melderiem! Un jūs bijāt spējīga tādu debesu mantu tik ilgi saglabāt? Neviens kurators to neuzoda?

Zenta.

Ja kuratoru kungiem būtu jūsu spējas, Pogas kungs, tad . . .

Poga.

Tad Latvijai būtu jāapmierinās ar žūpības apkaņošanas likumu, mans bērns!

Bumbiers.

Un tas būtu gaužam bēdīgi!

Zenta.

Pilnīgi jums piekrītu, kungī. Bet nu atvainojat mani uz acumirkli . . . (Iziet.)

(Bumbiers pieceļas un viņai paklanās.)

Poga. Bumbiers.

Bumbiers.

(Pagriežies pret Pogū.)

Nu, Johan? Eleganti, vai nē?

Poga.

Ja, eleganti! Nu padod man kādu smēķi.

B u m b i e r s.

(Paņem etvijū un iet pie Pogas, bet izrādās, ka etvijā vairs nav neviena papirosa.)

Tavu, brīnumu, tukšs! Kā tad es aizmirsu nopirkt? . . .

P o g a.

Tamdēļ, kad tev, vienkārši sakot, nekad nav naudas!

B u m b i e r s.

Tev nu laikam šoreiz būs tā taisnība, Johan!

P o g a.

Kā vienmēr! (Meklē pa kabatām papirosu galus.)
Neviena . . . (Pēkšņi ierauga Pālejas nomesto cigaru.)
Oh! Īsts Havannas eksemplārs. Nu Johan, padod nu uguni . . . (Aizpīpo.) Ja! (Atsēžas.) Tagad māks vīna būs pašā laikā!

B u m b i e r s.

Tev atkal pilnīga taisnība. Man pēc tam būs drosme . . . Tikai tad, Johan, kad es iesākšu runāt ar Zentas jaunkundzi, esi tu tik labiņš un . . . izeji uz kādu brīdi dārzā . . .

P o g a.

(Atmet ar roku.)

No tās šepes, Johan, tev tā kā tā nekas prātīgs neiznāks! Atklāti runājot, tu jau esi īsts vēja melders . . . Neuztraucies, brāl. Es tikai tā, starp draugiem. Manis pēc precē sievu ar divpadsmit sievas mātēm! . . .

B u m b i e r s.

Es tomēr tevis nesaprotu. Manas lielās sekmes pie damām . . .

P o g a.

Tā jau nu ir. Tava skraidīšana pakaļ brunčiem nav nemaz tik bēdīga parādība.

B u m b i e r s.

Tu jau esi īsts vecpūsis palicis! Tas nav nekāds vīrietis, kuŗu damas nemīl. Bet, attiecībā pret Zentu tu, Johan, maldies. Man liekas, ka mēs taisni avansējam. Viņa ir tik labā omā, kā reti kad . . .

P o g a.

Jo bēdīgāki priekš tevis!

B u m b i e r s.

(Staigā un dūdina meldiju: „Aiziet jūriņā!“)

Tjā! . . . Un es domāju, viņai nekas nebūs pret mani . . . „Aiziet jūriņā tā kunga plosts, aiziet!“

P o g a.

Nu, vai zini, Johan,, tava meldija man galīgi apnikusi. Iznāk vienmēr kaut kas līdzīgs vārnu ķērķšanai.

B u m b i e r s.

(Strauji pieiet pie Pogas.)

Vai zini ko? Es šoreiz nerunāšu par to lietu. Bet pēc vēlēšanām es bildināšu . . . oficiāli! Vai saproti?

P o g a.

Līdz tam laikam Mežmāls tev būs viņu nokniebis. Vispāri, tās vēlēšanas ir kā trakuma sērga. Pret viņām nelīdz nekādas zāles un plāksteri! Eh, kaut jel Zentiņa nāktu drīzāk. Manās iekšās neizturams sausums!

B u m b i e r s.

Par savu ievēšanu šaubos, bet veco gan ievēlēs. Un ko viņš bez manis Rīgā darīs? Tā kā tā viņam vajadzēs personīgs sekretars.

P o g a.

Tā jau nu ir, bet Zenta bez tevis, kā liekas, var tīri labi iztikt, un bez tam, viņai ir pašai savs . . .

B u m b i e r s.

(Dusmīgi.)

Saproti, Johan, tu man to Mežmali nepiemini.
(Paķer spieķi.) Es viņu tā (cērt un trāpa par Pogas cepuri.)

P o g a.

Netrako, vecais! (Paņem savu cepuri.)

B u m b i e r s.

Es viņu apstrādāšu ar rapieri . . .

P o g a.

Tamdēļ jau manai cepurei nevajaga pāri darīt!
Pats zini, ka visu citu varu nopirkt, tikai priekš ce-
pures man nekad nav naudas! Bet to Mežmali labāk
neaiztiek . . . (Nāk Zenta ar Irmu.) A, debestīņas paliek
gaišākas . . .

Zenta, Irma, Poga, Bumbiers.

B u m b i e r s.

(Pagriežas pret nācēju.)

Godātā jaunkundze . . . (Steidzas viņai palīdzēt.)

Z e n t a.

Nekas, nekas, es pati . . . (Noliek uz galda vairākas
vīna pudeles un glāzes.) Neesmu jau tik mazspēcīga,
mani kungi . . . Irmiņ, noliec te gurķīšus un citu
te . . . Tuvāk, tuvāk Pogas kungam . . .

I r m a.

(Jauna, glīta, nīpra meiča.)

Vai jaunkundzei vēl kas būs vajadzīgs?

(Norīko traukus ar uzkodām uz galda.)

P o g a.

Skat, kāda mazā Irmiņa liela meita iztaisījusies.
Vaidziņi sārti kā rozītei. (Noglāsta viņas galvu.)

I r m a.

(Veikli izlokas, iesizdama Pogam viegli pa pirkstiem.)

Arī jūsu vaigi nav bālie! (Izsteidzas pa vidus durvīm.)

Zenta. Poga. Bumbiers.

Z e n t a.

Tā, kungi, lūdzu pie galda. (Ielej viņu glāzēs.)
Nogaršosim manu glabājumu. Bumbiera kungs, lū-
dzu . . . sēžaties man līdzās . . .

B u m b i e r s.

(Galanti paklanās un norīkojas Zentai līdzās.)

P o g a.

(Paceldams glāzi pret gaismu un skatīdamies caur viņu.)

Kaut kas brīnišķs! Ja tādu šķidrumu cilvēks ie-
bauda, viņam nāk atmiņā visi viņa senči . . . Prozit,
Zentiņ! Prò, Johan!

Z e n t a.

Veseli, Pogas kungs . . .

B u m b i e r s.

Daiļai nama mātei ilgu mūžu! (Visi dzer.)

Z e n t a.

(Iebaudījusi dažus malkus.)

Nu, Pogas kungs? Labs?

P o g a.

Jūs vēl jautājat! Taisni burvīgs dzēriens! Es
taisni apbrīnoju mūsu bagātos latvīterus. Tiklīdz
tie ierauga kādu ārzemju mērci, tie met tūkstošus
ārā, bet mūsu pašu dzērieni taču desmit reiz labāki!
Tas tāpat, kā ar tiem ārzemju kurortiem un kulturas
fonda pabalstiem. Pēc tam lasi avīzēs, cik resnas
itaļu makaronu pārdevējas . . . (Dzirdamas balsis.) Tur
laikam nāk palīgspēki! Kā liekas, pati gvarde nāk!
(Ielej.)

Z e n t a.

Laikam papiņš.

B u m b i e r s.

Ja, pazīstu pēc balss . . . (Pieceļas no savas vietas. Šajā brīdī pa vidus durvīm nāk Paleja.)

Z e n t a. P o g a. B u m b i e r s. P a l e j a. P u s b ā r d i ņ š. V i m b a.

P a l e j a.

(Nāk pirmais; aiz viņa Pusbārdiņš, tad Vimba.)

Tā, mani draugi! Ir gan sutīga diena... (Noslauka sviedrus.) Uf! . . . (Nomet cepuri uz divana.)

V i m b a.

(Liels, resns, veselīgs, skaļi runā.)

Sveiki, jūs' mājās! (Sasveicinās ar Zentu, tad ar citiem.)

P u s b ā r d i ņ š.

(Vietējās pilsētiņas drēbnieku meistars, maza, sīka auguma, ketavejā un raibās biksēs, iesarkani mati, nekārtīgi sasukāti, tāda pat pašķidra „Mefisto“ bārdiņa. Uztraukumā runā spiedoši-sīkā balstiņā.)

Ak, Zentas jaunkundz . . . Cik jauki, ka jūs jau esat parūpējušies par dažiem izsalkušiem! (Sasveicinās.)

Z e n t a.

(Pusbārdiņam.)

Kā jūsu kundzes veselība?

P u s b ā r d i ņ š.

Pateicos, ļoti žirgta jūtas . . .

V i m b a.

(Noliek uz galda divus pusstopus. Uz Pogū.)

O, tādos gadījumos jau bez savas artilērijas nevar izbraukt. (Izvelk no frakas kabatas šokolades karbiņu.) Tas priekš „Labrenču“ saimniecītes. (Pasniedz to Zentai.) Viens nams bez šieviešu ir tik pat kā ēvele bez asmiņa!

Z e n t a.

Pateicos, Vimbas kungs, jūs esat liels kavaliers!

P a l e j a.

(Zentai.)

Meitiņ, tec nu un palūko mums tādas labas pusdienas. Mēs pa to laiku pārrunāsim partijas lietas. Tu vari, pagaidām, atnest dažas pudelītes vīna.

Z e n t a.

Kur lai klāju galdu, paziņ? Te istabā pārāk karsts . . . Varbūt lapenē?

P a l e j a.

Ja, ja, meit, tur būs labāk.

Z e n t a.

Atvainojat kungi, es tagad atstāšu jūsu patīkamo sabiedrību.

V i m b a.

Lūdzu, lūdzu! (Klanās.)

B u m b i e r s.

(Steidzas viņai pa priekšu un, atvēris durvis, klanīdamies kaut ko saka.)

Z e n t a.

(Izejot.)

Labi, labi, Bumbiera kungs. (Aiziet.)

Poga. Paleja. Vimba. Bumbiers. Pusbārdiņš. Irma.

P a l e j a.

Bet nu, kungi, ķersimies pie lietas.

(Atsēžas galda galā un norāda lai citi sēstas.)

Bumbiera kungs, jums būs jāuzņemas sekretara pienākumi . . .

Bumbiers.

(Pieceļas, aiziet pie rakstamgalda, paņem kādu grāmatu, spalvas kātu, tintnīcu un susinamo papīru. Atsēžas pie galda iepretī Palejam.)

Paleja.

Nu, Vimba, sēdies . . . Pusbārdiņ! Tā, tā. Tūlīn ienesīs vēl vīnu. Es arī esmu tīri izsalcis. (Irma ienāk ar uzkožamiem, traukiem, nažiem, dakšīnām, kuņas viņa noliek jauno viesu priekšā.) Tā tā, meit . . . (Irma iziet.)

Vimba.

(Atvelk korķi vienam pusstopam.)

Mums jāiemet viens krambulīts, tad runas veiksies labāk! Pirms pusdienām tas noder. (Pilda glāzes.) Dod šurp, Mārtiņ, arī savu. Kad būsi ministers, tad jau nedzersi tik prastas lietas!

Pusbārdiņš.

Lai dzīvo! (Paceļ glāzi.)

Poga.

Uz mūsu ministra veselību!

Paleja.

(Grib ko teikt.)

Es, mani kungi . . .

Bumbiers.

(Neļāvis viņam runāt.)

Kā sacīt jāsaka, uz kopējām cīņām un uzvarām par mūsu tautas un valsts naidniekiem! Urā! (Paceļas stāvus, pieskandina.) Lai dzīvo mūsu Palejas kungs!

Visi.

(Cits caur citu.)

Prozīt! Lai dzīvo! Vesels, Mārtiņ! Sveiks, minister!

Paleja.

Priekā! (Izdzer savu glāzi, paņem tāpat rokās gu. rīķīti un to uzkož.) Bet vēl pārāgri mani godināt par mi-

nistri, draugi. Mums, kā sacīt jāsaka . . . khe! . . . vēl vesela cīņa priekšā! Mums jācīnās, lai uzvarētu! Un pašlaik ir pienācis tas svarīgais brīdis, kur mums jāiziet atklātā cīņā par mūsu dzimtenes interesēm... par... par... un mums jāuzvar!.. punkts priekšā! (Uzsit ar roku uz celi.) Mēs nevaram pielaist, kad šādi tādi zenķi . . . punkts priekšā! (Uzsit ar roku uz celi.) Iedomājušies par mums valdīt! Nē, es jums saku, mēs to nepielaidīsim!

V i m b a.

(Pilnu muti.)

Nē, nepielaidīsim, melna milti! (Ielej glāzes.) Uz to varam iedzert vienu kausiņu! Pirms pusdienām tas ļoti veselīgi!

P a l e j a.

(Piecēlies turpina.)

Nupat saņēmu no Rīgas instrukcijas. Mums ieteic izdot savu avīzi, ja! (Rāda kādus papīrus.) Te ir arī iekšlietu ministrijas koncesija!(Pasniedz papīrus citiem.)

P o g a.

Lieliski! (Uz Vimbu.) Atkal, Vimba, viens likumīgs iemesls iedzert glāzīti pirms pusdienām. (Paņem savu glāzi.) Prozit!

V i m b a.

(Paceļ savu glāzi.)

Dievs dod vīriem satikties!

P a l e j a.

Prozit, prozit! (Mekaniski izdzer.) Jn šodien mums jāastāda redakcija. Es domāju tā . . . Bumbiera kungs (Bumbiers pieceļas un palocas) uzņemsies redakcijas sekretara un administratora pienākumus . . .

B u m b i e r s.

Ļoti pateicos par uzticību!(Klanās uz visām pusēm, tad atsēžas.)

P a l e j a.

(Pa tam turpina.)

Un tev, mīlais Poga, būs jāpārzin iekšzemes nodaļa un jāraksta arī politiskie ievadi mūsu partijas garā.

P o g a.

(Abām rokām atkratīdamies.)

Pie visiem svētiem, Mārtiņ, tu mani gribi pazudināt! Esmu taču godīgs cilvēks un neiepin mani politikā! Savu mūžu neesmu runājis par otra sievu, gājis baznīcā un nodarbojies ar politiku. Nepazudini manu dvēseli, Mārtiņ!

P a l e j a.

Ko tu runā? Ko tas nozīmē? Kritiskā brīdī tu gribi mani atstāt?

V i m b a.

(Uzsit Pogam uz pleca.)

Neķepurojies, brāl! Kas labs dzērājs, tas var būt par ko vien vajadzīgs!

P u s b ā r d i ņ š.

(Dakšu turēdams rokā.)

Pogas atteikšanās kategoriski jānoraida! Es to nepielaižu, ja!

B u m b i e r s.

Kungi, es protokolēšu, ka Pogas kungs vienbalsīgi ievēlēts... par iekšzemes nodaļas vadītāju. (Raksta.)

V i s i.

(Cits caur citu.)

Pareizi! Bravo, Bumbier! Pats par sevi saprotams, ka vienbalsīgi!

P o g a.

(Atmet ar roku.)

Eh! Ko tur strīdēties! Kad jau nu gribat pazudināt cilvēku! . .

P a l e j a.

(Turpina.)

Un Pusbārdiņam . . . jāuzņemas ārlietu nodaļas vadība. Viņš taču pārzin vairākas valodas . . .

P u s b ā r d i ņ š.

(Jau jūtami iereibis.)

O, ja! Krievu, vācu, latviešu . . . arī leišu . . . hm, ja . . . krievu, vācu, leišu . . .

V i m b a.

Ko nu tur daudz runāt! Bumbier, raksti, ka vienbalsīgi ievēlēts. Un uz šītām jaukām lietām mums ir pilnīgs iemesls iedzert vienu glāzīti. (Ielej.) Pirms pusdienām tas ļoti veselīgi . . . Prozit!

P o g a.

Katrā ziņā! Prozit, Mārtiņ!

P a l e j a.

Veseli . . . veseli . . . Prozit, Pusbārdiņ!

P u s b ā r d i ņ š.

Dievs dod vīriem satīkties!

P a l e j a.

(Mazliet nodzer, noliek glāzi uz galda, pats pieceļas.)

Tas nu mums, kungi, apmēram kārtībā. Pirmo numuru izdosim pēc divām nedēļām. Mūsu avīze nosauksies „Zemgales saule“. Es domāju, tas ir ļoti pieklājīgs un pat zimbolisks nosaukums. Bet tas nu arī ir sākums tam lielam darbam, kas stāv mūsu priekšā. Mums ir jābūt tagad vairāk kā jebkad vienprātīgiem. Mēs nedrīkstam savā starpā ne brīdi šaubīties . . . Mums ir jābūt viengabalainai masai, ja... punkts priekšā! (Uzsit roku uz celi.) Un tad mēs arī varam cerēt uz uzvaru.

P o g a.

(Vimbam.)

Vai zini, tas Mārtiņš iemācījies runāt!

Vimba.

Meistars nekrīt no gaisa . . . Iedzeram . . .

Paleja.

Un tamdēļ, draugi, mēs šodien pārrunāsim, kā iesim vēlēšanu cīņā, kādas masas mēs varēsim pie sevis saistīt. Tas ir no liela svara, jo katra balss ir tādos gadījumos no svara.

Pusbārdiņš.

(Pie klātesošiem griezdamies.)

O, par mani daudzi balsos. Sakat, kam gan es neesmu kaut ko šuvis? Te praku, te biksas, te mēteļus, kažokus . . .

Bumbiers.

(Pieceldamies.)

Kungī, es lūdzu arī man atļaut teikt kādu vārdu šajā svarīgā brīdī . . . Lūdzu, kungī, (pieskandina ar dakšīnu.) Šajā svarīgā brīdī, kad izšķiras mūsu dzimtenes nākotnes likteņi, arī es gribētu teikt dažus vārdus . . . (Noklepojas.) Saprotams, tās ir manas personīgās domas, bet ja atļauts . . .

Vimba.

Pūt tik vaļā!

Paleja.

Lūdzu, lūdzu . . .

Bumbiers.

Man ir viens skaidrs: mūsu godātam Palejas kungam jāklūst Saeimā.

Vimba.

Katrā ziņā!

Bumbiers.

Un es esmu tikpat kā pārliecināts, kad tas tā būs. Kungī, aiz manis stāv mūsu jaunatnes visplašākās aprindas. Jaunatnes spars, apvienots ar vecākās paaudzes piedzīvojumiem, dzīves novērojumiem.

miem, gūs lielu realu spēku. Un ja es saukšu, šīs masas man sekos. To es gribēju teikt . . . (Atsēžas.)

P o g a.

Ar vārdu sakot, Mārtiņ, tās lietas nemaz nav tik bēdīgas!

B u m b i e r s.

(Sparīgi.)

Visi mūsu pretinieki saskries jūrā, kā pīles dīķī.

V i m b a.

Bravo! Aiziet jūriņā! . .

B u m b i e r s.

(Paceldams glāzi, dzied.)

„Aiziet jūriņā šo brāļu plosts, aiziet!“

V i s i.

(Dzied viņam līdz, sizdami takti ar nažiem un dakšīņām.)

Aiziet jūriņā . . . šo brāļu plosts . . . aiziet!

P a l e j a.

(Pieceļas, laimīgi smaidīdams pieskandina visiem glāzīti.)

Visu to labāko, kungī, visu to labāko . . .

Z e n t a.

(Parādās vidus durvīs, brīdī smaidīdama noskatās ainā. Tad panākas uz priekšu.)

Lūdzu kungī, galds klāts! Lūdzu.

V i s i.

(Cits caur citu pieceļas, izdzer un iet uz vidus durvīm dziedādami. Bumbiers ir galants kavaliers, tamdēļ tūlīņ piestēdzas pie Zentas.)

(P r i e k š k a r s.)

II. cēliens.

Skatuve: tā pati istaba, kas pirmā cēlienā, tikai pārveidota par „Zemgales saules” redakciju un kantori.

Virš rakstamgalda plakate ar uzrakstu: „Atbildīgais redaktors-izdevējs Mārtiņš Paleja. Runājams no 1—3 p. p.”; mazliet zemāk neliela plakate: „Neuzkavējiet un neuzkavējaties”. Rakstamgalds apkrauts ar papīriem un dažādiem laikrakstiem. Pie kreisās puses loga vienkāršs galds; virš viņa plakate ar uzrakstu: „Redakcijas sekretārs un administrators — stud. jur. Oskars Bumbiers. Runājams no 10—4 p. p.”. Mazliet iesānis otra plakate: „Laiks ir nauda!” Līdzās galdam krēsls ar avižu čupu. Durvīm iesānis plakate: „Redakcija un kantoris”. Labajā pusē galds un abpusēji viņam krēsli. Vienā pusē plakate: „Iekšzemes nodaļas vadītājs, redaktors Frīdrihs Poga”; otrā — „Ārzemju nodaļas vadītājs, redaktors Kārlis Pusbārdiņš”. Lielais vidus galds apkrauts laikrakstu saiņiem. Gleznas atstātas. Divāns iznests. Gar sienām izlīmēti dažādi vēlēšanu plakāti.

Priekškarā paceļoties — Paleja saīdījis sēd pie rakstamgalda un kaut ko mēģina rakstīt, bet viņam neveicas un beidzot noskaities viņš nomet spalvu, saplēš uzrakstīto. Pieceļas un runādams staigā.

Paleja.

Paleja.

(Igns, uztraukts.)

Velna milti! Nolādētais ievadraksts! (Noslauka sviedrus.) Cik arī nepūlos, bet nekā nevaru no sevis izspiest. Skolā taču es biju tas labākais skolnieks, velna milti — prima! Visus bībeles stāstus zināju no galvas! Tfu! (Pieiet un nodzeras ūdeni.) Drīzāk tad no miroņa kaut ko izspiedīsi, kā no šī pakauša! (Uzsit sev ar roku uz pakausi.) Bet tomēr ievadraksts jāuzraksta . . . (Paskatās pulkstenī.) Pēc četriem tūliņ jānosūta drukātavai . . . hm! . . . (Pieiet pie loga, skatās ārā.) Neredz nevienu! Nu ir gan man palīgi! (Staigā. Runādams aizpīpo cigaru.) Bumbiers kā izbrauca pa kaimiņiem un veselu nedēļu nerādās . . . Poga trešo die-

nu plosto . . . bet Pusbārdiņš gaida tronmantinieku!
Pieraksti nu viens pats šādu avīzi. (Dusmīgi, apstājas.)
Kāds velns man lika izdot šo avīzi? Nu es tev saku,
tagad . . . punkts priekšā! (Uzsīt ar roku uz celi.)
(Ienāk Labrencis.)

Ko tu?

Paleja. Labrencis.

Labrencis.

Kkku—ungs, malša—anaī trūkst ū—ūdens. Kkko
nu llai da—aram?

Paleja.

(Pieiedams Labrencim klāt.)

Velna milti, kur tad lai es ņemu to ūdeni? Ar
debesīm man nav tāļrunis un no plaukstas ūdeni ne-
izspiedīsi! . . . Ko tu te stāvi? Ko tu kasies, kā utu
domāju, to tev vajadzēja arī bez manas teikšanas sa-
prast.

Labrencis.

(Kasīdams aiz auss.)

Tā jau es do—omāju!

Paleja.

Nevajaga vienmēr tik daudz domāt, bet darīt!
Es jau tev sen esmu teicis: ja trūkst malšanai ūdens,
jākurina damps. Tā tu man galu galā aizdzīsi visas
kundes! . . . punkts priekšā! (Uzsīt ar roku uz celi.)

Labrencis.

(Aizejot.)

A—atkal klū—ūda!

(Iziet pa kreisi.)

Paleja.

Paleja.

Tikai neizķēzat to malku par daudz! (Paskatās
pulksteni, tad aiziet un atsēžas pie rakstamgalda.) Nu, tas
taču ir par traku! Nenāk un nenāk... Būtu Zenta...

(Uztraukts pieceļas un sāk atkal staigāt.) Un ja nu neizdodam laikā, tad blamaža visā aprīņķī! Pretinieki zobosies . . . reputācija zaudēta . . .

(Aiz skatuves dzirdama Poga balss, kurš dzied: „Man skaugi kapu rok, pidirallā, pidirallā! . . .“)

Kas tad tas? Taču vienreiz vismaz Poga parādās! Bet reiz ja jau viņš dzied, tad diez' vai būs lietojams. (Grib iet pie loga, bet zvana tālrunis.) Ah! (Paņem trūbiņu.) Te Mārtiņš Paleja. A, sveiki, deputāta kungs, sveiki! Nu, nekas, strādājam . . . Katrā ziņā, katrā ziņā . . . Šodien pat jums nosūtīšu pa telegrafu . . . Jūs tiešām domājat... ir izredzes? Ja? . . . Tas ļoti patīkami. Nu sveiki, sveiki deputāta kungs . . . (Noliek trūbiņu, sevi.) Atkal prasa naudu! . . .

(Iet pie rakstamgaldā. Šajā brīdī Poga, kurš visu laiku dziedājis, parādās logā.)

Paleja. Poga.

P o g a.

(Logā. Iebāž galvu istabā un, ieraudzījis Paleju, dzied tajā pašā melodijā):

„Pats Mārtiņš krēslā sēž, pidi ralla! pidi ralla!
Un skumji nopūšas, pidi ridi ridi rallallā!
Un skumji nopūšas, pidi ridi ridi rallalla!

(Nākdams iekšā.)

„Man skaugi kapu rok, p. r., p. r.
Es skaugus nebaidos p. r. r. r.

(Durvīs stāvēdams.)

„Un zārkā gulēdams, p. r., p. r.
Splauj! . . . (Gandrīz nokrīt; grīļojas) griestos svilpodams...

(Atsēžas, nopūšas, noslauka sviedrus.)

Ko tu, Mārtiņ, nerunā? Nu, šefredaktor! Atklāti runājot, un atzīmējot šo izcilus notikumu, pagodinot tev patiesā līdzjūtībā darīt zināmu, ka esmu ieradies (Grib piecelties, lai paklanītos, bet atslīgst krēslā) tavu acu priekšā . . . savā miesīgā personā, bez kādiem miesas bojājumiem, kupi varētu atsaukties uz manām garī-

gām spējām . . . Bet ir gan velna karstums! Kur gan tāds rudens gadījies? (Iedziedas.) „Man suni biksas plēš . . .“

P a l e j a.

(Dusmīgi nomet zīmuli un pagriežas pret Pogū.)

Kad tu varētu to muļķīgo dziedāšanu atnest! Es nesaprotu, kā tu tā vari darīt! Tu taču zini, ka šodien četros mums jānosūta manuskripti, bet man nav neviena raksta! Izņemot Saeimas deputata rakstu, neviena! Vai tad nesaproti, ka ar savu vienaldzību dzeni mani tīšā postā! Ko gan teiks mūsu pretinieki, ja avīze neiznāks laikā? Nu, kur ir tava sirdsapziņa?

P o g a.

(Aukstasinīgi.)

Ak, Mārtiņ, tā zaudēta tāpat kā vainadzīnš! No tā laika, kamēr tu mani iepini savā politikā, man vairs nav sirdsapziņas, jo tagad esmu politiķis! (Sīt ar dūri sev pa krūtīm.) Saproti — nav sirdsapziņas . . . izčūkstēja un nav!

P a l e j a.

(Pieceļas, pasniedz Pogam cigaru un abi aizpīpo.)

Ko nu tu muldi par to sirdsapziņu! Labāk būtu domājis, ko lai tagad darām! . . . Kā lai pierakstu viens pats to avīzi? . . . Tu jau esi kā lūks pilns...

P o g a.

Energiski protestēju! Tā ir rupja faktu sagrozīšana. Nekad manas smadzenes nav bijušas tik pilnā kārtībā un tik apskaidrotas, kā pašreiz.

P a l e j a.

Un tomēr viens es nevaru to izdarīt. Man darbu pilnas rokas. Vēlēšanas rit pilnā gaitā, savus uzņēmumus arī nevaru atstāt bez ievēribas, bet jūs . . . Saproti pats, tas gribot negribot padara nervozu . . . Taisni pašā svarīgākā brīdī mani redaktori pazūd kā žīdi pa Miķeļiem! Taisni tad, kad jāizspēlē pēdējais dūzis, lai iegūtu drošo uzvaru, jūs abi ar Bumbieri

plostojat, bet Pusbārdiņa sieva iedomājusies dzemdēt! . . .

P o g a.

(Grib piecelties, bet nevar.)

Tas tiešām no viņas puses nav korekti. Viņa taču varēja kādus mēnešus vēlāk pēc vēlēšanām . . .

P a l e j a.

(Dusmīgi.)

Ko tu plāpā! Saproti taču, ka līdz četriem avīzei jābūt sarakstītai.

P o g a.

(Beidzot pieceļas.)

Kad jau jāpieraksta, tad arī pierakstīsim! (Iet mazliet grīlodamies uz rakstamgaldu. Sevī iedziedas: „Aiziet jūriņā!” Gaŗām iedams apkampj Paleju.) Ak tu mīlo, labo Mārtiņ, aber neuztraucies . . . Viss būs labi . . . Mēs uzrakstīsim tādu avīzi, ka visi gulsies labprātīgi zārkos un dziedās tikai koraļus . . . (Iekrīt krēslā pie rakstamgalda. Nopūšas.) Uf! . . . Bet nu tagad pie darba, Mārtiņ. Pietiks slinkot! Padod man kādu no vecākiem numuriem . . . (Palejs nesaprašanā iedod avīzi.) Tā . . . (Lasa.) „Anglijak iekšpolitika un parlaments“ . . . Va', traks! Tik gudrs raksts mūsu ceitungā! (Nem šķēres un taisās izgriest.)

P a l e j a.

Ko tu dari? Tas taču aizpagājušais numurs. Mums vispirms jā sastāda ievadraksts.

P o g a.

(Izgriezis vecas avīzes ievadrakstu.)

Taisni to es daru. Šo gudro rakstu mēs varam lieliski izlietot.

P a l e j a.

Pasarg' Dievs! Divreiz nevar iespiest vienu un to pašu rakstu!

P o g a.

(Rikodamies gar galdu.)

Johan, neuztraucies! . . . Vai tad tu tiešām domā, ka kāds lasa tavas avīzes ievadus? Un saki man: kas gan viņus lasa? Vai tu pats arī esi kādu izlasījis? . . . Dod šurp zīmuli . . . (Paņem zīmuli un kaut ko strīpo, labo.) Mēs darīsim tā . . . Raksts sauksies „Itālijas diktatora politika bez parlamenta . . .“ un, kā tu pats saki, punkts priekšā! (Labo un iedziedas. Meldija: Viens kungs pa vārtiem iejāja.)

„Tā meita saka viņam tā,
Jums slikta slava pakaļā!“

Bā! Angļu vārdu un vietu vārdu vietā mēs lietosim vārdus: itāļu, itāļu tauta . . . Itālijas parlaments... Karaļa vietā liksim — diktators . . . un tā tālāk . . . ar vārdu sakot: punkts priekšā! (Strādā.)

„Viņš telefonstabā uzrāpas
Lec zemē un tad nositas!“

Starp citu . . . pierakstīsim, ka itāļu valsts grāmatvedība ir tā idealākā pasaulē. Redzi, to man teica Bumbiers. Tā ir viņa vienīgā gudrība, kurū tas iestudējis augstskolā, kamēr pārgāja no inženieru fakultātes uz arhitektiem, no arhitektiem uz juristiem, no juristiem uz tautsaimniekiem . . .

„Tai vietā izauga tūlin
Vien' brīnum skaista ģeorgīn!“

Un apakšā parakstīsim: mūsu līdzstrādnieks Romā, sinjors Džioli. Punkts! Ievads gatavs. Ak tā, te vēl dažus vārdus par pašu Muslinu... (Strīpo, raksta.)

„Tā iet, kad abi mīlējas
Un sirdis īsten nesapas!“

Tā, gatavs!

P a l e j a.

(Paņēmis rakstu.)

Tas taču par traku!

P o g a.

Kas tur nu par traku. Izlasīs, nesapratīs un domās, ka mums traki gudrs līdzstrādnieks Romā. (Aizpīpo cigaru.)

P a l e j a.

Bet ar ārzemju nodaļu . . .

P o g a.

(Mierīgi.)

Tā tīrā špička! (Meklējas vecos laikrakstos.) Ah, kaut ko atradu. (Lasa.) „Socialistu vadonu nodevība Vācijā“. Kas tad tas? . . . Ā! Va' traks, Mārtiņ! Tā jau ir pati komunistu „Cīņa“. Kur tad tu to ķēri?

P a l e j a.

(Apjucis.)

„Cīņa?“ Ja, bet . . . es nezinu? . . . Pirmo reiz to redzu? . . .

P o g a.

(Griež rakstu.)

Būs tev kāds joku-pēteris iesmērējis . . . Nekā, noderēs . . . Tikai šo nodevību sarīkosim citā valstī . . . Teiksim, lai viņa notiek Beļģijā. (Raksta.) Tad paskatīsim, ko raksta sociķi . . . (Paņem „Socialdemokrātu“ un lasa.) „Streiks Anglijas ogļu rūpniecībā“. Va' dzi', šo streiku mēs sarīkosim Vācijā (stripo un raksta), bet Francijā . . . lielus, nepiedzīvotus plūdus ar cilvēku upuriem . . . Arī Londonu applūdināsim vēl reiz . . .

P a l e j a.

Bet, mīļais . . .

P o g a.

Neuztraucies, Mārtiņ, plūdi tagad ir modes lieta. Rakstīsim treknēm burtiem: „Suns izglābis 3 cilvēku dzīvības . . .“ tas viss Londonā . . . Un pie tam 2 no izglābtiem izrādījās par pilsētas suņu ķērājiem . . . Mers izteicis savu pateicību . . . Portugālē? Hm, ko mēs ar to Portugali lai daram?

P a l e j a.

Pietiks, Poga, pietiks! . . .

P o g a.

Nekā nebūs! Man tagad ir dūša! Lai Portugālē
iet vai 187. revolucija!

P a l e j a.

(Uztraukts.)

Es to nevaru pielaist. Tie taču kaili meli!

P o g a.

Par meliem lai rūpējas mūsu draudzes prāvests,
Johan, tā viņa šepete. (Grib rakstīt.)

P a l e j a.

(Piesteidzas pie viņa.)

Pagaidi . . . neraksti . . .

P o g a.

(Turpina strādāt.)

Ko tur gaidīt, tik pat labs gals nebūs! Ja plūdi,
tad lai arī ir plūdi, ja revolucija, tad lai iet valā!
(Atgriežas pret Paleju.) Un vispāri runājot, par ko tu
uztraucies, Mārtiņ? Tu taču nesāksi domāt, ka tavu
avīzi lasīs Portugālē, Francijā, Beļģijā, Vācijā vai
Londonā? . . . Tur viņiem pašiem savas makulatu-
ras diezgan! . . .

P a l e j a.

Bet mēs nedrīkstam tik nekaunīgi melot! Tas
ir negodīgi . . . krāpšana!

P o g a.

Tas taisni otrādi: prese ir septītā lielvalsts un
viņas pienākums ir darīt, kas viņai ienāk prātā. Va-
jaga tā melot, lai nevar pieķerties. (Tārunis zvana.
Poga saņem trūbiņu.) Ja, redakcija . . . Sveiki de-
putata kungs, te Poga . . . Jūs tā domājat? Taisni
par Mežmali? Hm . . . Ja jūs tā gribat, tad jau
mēs varētu kaut ko sagudrot . . . Ja, ja, es saprotu!
Varbūt jūs vēlaties runāt ar Paleja kungu. (Paleja
pienāk tuvāk.) Ak, steidzaties . . . Viss būs kārtībā,
deputata kungs. Sveiki. (Noliek trūbiņu.) Tā, Mār-

tiņ, tavs deputats grib, lai tu katrā ziņā kaut ko samelojot par Mežmali.

P a l e j a.

Sameloju? — Ja, bet tas taču galu galā ir goda vīrs! Nevienā vēlēšanu sapulcē viņš nav uzstājies pret mani.

P o g a.

Ja viens ir bērnišķīgs, tad tev jau tas nav jāatdarina. Bet deputats to grib un tad katrā ziņā jā-melo. Patiesībā Mežmāls ir tik populāra persona, ka mūsu meli viņam nāks vienīgi par labu. Reklama paliek reklama. Lai arī sliktu, — bet kad tikai par tevi runā.

P a l e j a.

Nē. Man liekas, mēs to nevarēsim . . . Jau tā apgabaltiesā trīs preses prāvas — pietiks . . .

P o g a.

Bā! Man ir ideja. Sēdies un raksti. Raksti tā: „Redakciju slēdzot, mums iesūtīja kādu rakstu ar daudzu pilsoņu parakstiem. Daram viņu atklātībai zināmu . . .” Tagad ar trekniem burtiem: „Kas ir viņi? . . .” Tas domāts uz Mežmāļa partiju . . . „Vai tas ir tas pats Mežmāls, kurš kandidē 114. sarakstā . . ., kas 1917. gadā par kroņa naudas izšķērdēšanu notiesāts ar 3 gadiem cietoksnī. Oktobra revolūcijā M. redzam rosīgāko komunistu rindās un liecinieku terora laikā Vecgulbenē personīgi nošāvis...” Ja, kā tu domā, Mārtiņ, cik tā' šis varētu nošaut? . . .

P a l e j a.

Bet, mīļais . . .

P o g a.

Nu, liec kādu duci . . . jo vairāk, jo labāk . . .

P a l e j a.

(Uztraukts.)

Tas ir negodīgi. Tā jau ir atklāta apmelošana.

P o g a.

Nu, ko tu atkal, Mārtiņ, uztraucies? . . . Kā redzu, tu galu galā nemaz nezini, kādā garā vēlēšanu laikā jāsaraksta avīzes. Un ko tad tu šajā gadījumā jaunprātīgi apmelo? Mežmali? Ak, nē . . . Tu tikai jautā, vai tas ir tas pats, kas šos jokus pastrādājis . . . Un ja kāds tev prasa, tu vari pat kategoriski apgalvot, ka tas nav mūsu Mežmals . . .

P a l e j a.

Bet ja nu sauc pie tiesas? . . . Mums taču nav tāds raksts.

P o g a.

Muļķības! Kas mums ir, tas redakcijas noslēpums . . .

P a l e j a.

Tomēr, Mežmals var iesūdzēt. Man jau tā paredzamas trīs preses prāvas . . .

P o g a.

Es jau tev teicu, ka te juridiski tev nevar pieķerties. Tu jau nesaki, ka tas ir Mežmals, tu tikai jautā . . . un jautāt katram ir atļauts. Ar vārdu sākot, nekāvē laiku un raksti . . . (Staigādams pieiet pie Bumbiera galda un neviļus ieskatās papīros. Priecīgs.) Bravo! Tas Bumbiers tomēr ir lāga zēns. Te jau sagatavoti raksti. Mēs, Mārtiņ, esam tagad vīrā... (Rīkojas pa papīriem.) Tas kunga plosts peld!

P a l e j a.

Bet ko mēs darīsim ar vietējo nodaļu?

P o g a.

Pareizi, gandrīz piemirsu! . . . Raksti . . .

P a l e j a.

(Paņemdams jaunu papīru.)

Tu, vai zini, esi gan gudrs cilvēks! Tev vajadzētu būt par ministri!

P o g a.

(Sabāzis rokas bikšu kabatās, smejas.)

Nu, brāl, tad labāk par mālderī! Tā ir pārāk nedroša šēpte. Tikko tu esi pašuvis praku, kad jau kabinets gāzts! Bet par to vietējo nodaļu . . . Nu, raksti tā: „Kad izlabos ventilatorus?“ Tas ir virsrakstam . . . tad tālāk: „Vietējā līnu apstrādāšanas fabrikā, kura pieder Morducham Jakobsonam . . .“

P a l e j a.

Viņū taču mēs nevaram aizskārt . . .

P o g a.

Pagaidi — raksti tālāk (diktē:) „strādnieki tiek izmantoti līdz pēdējai sviedru lāsītei . . .“ Redzi, mums jāaizstāv arī strādnieki . . . „bet par veselību netiek gādāts. Tā ventilators, kurš apstājās pagājušos Ziemassvētkos, vēl vienmēr nav izlabots. Strādnieki plašos apmēros slimo ar kakla slimībām. Kad gan valdība novērsīs šo tautas veselības bojāšanu?“ Tad paraksts . . . te, te, apakšā . . . „Putekļu rījējs“ . . .

P a l e j a.

Bet ja nu tas tā nav?

P o g a.

Gan būs labi. Ventilators jau var katram samaitāties . . . Tad es te vēl izgriezīšu dažas slepkavības no avīzēm un tā lieta būs beigta . . . (No verandas nāk Zenta ar vēstulēm un avīzēm.) Ah! Sveika, Zentiņ, meit . . . Esmu tevis pārgaidījies.

Zenta. Paleja. Poga.

Z e n t a.

(Tērpusies gaišā vasaras tērpā, zēngalviņa gludi sasukāta; ausis lieli auskari.)

Mani? Vai tas var būt, Pogas kungs? Es domāju, jums tagad tik daudz nopietna darba. (Pasniedz Palejam vēstules un avīzes.) Te, papiņ, šīsdienas pasts...

P o g a.

Ko līdz darbs, ja miesa tiek aizmirsta un ārā tāds karatums . . .

Z e n t a.

(Smejas.)

Bet sirds ilgojas pēc gurķīšiem?

P o g a.

(Kareiviski; jokodamies.)

Taisni tā! (Pieliek roku pie galvas.)

Z e n t a.

Tad jau būs jāparūpējas. Ak, tā, papīn . . . Nākot satiku Bumbiera kungu. Viņš lūdza, lai atvaino. Visi raksti esot viņa galdā . . .

P a l e j a.

(Skatīdams atnesto korespondenci.)

Tos jau mēs atradām!

Z e n t a.

Tūlīn arī būšot te ar Vimbas kungu. Vai lai galdu uzklāj lapenē?

P a l e j a.

Ja, bērns, uzklāj.

Z e n t a.

Bet jums, Pogas kungs, Irma tūlīn ienesīs kaut ko priekš sirds un miesas —

P o g a.

Lai svētīti tavi vārdi, sieva!

(Zenta iziet pa labi.)

P a l e j a. P o g a.

P o g a.

(Pleiedams pie Palejas.)

Vai zini, tā tava Zenta ir zelta vērtā. Un cik viņa tagad dāļa. Velns viņu zin, kad atceros savu pirmo

jaunību . . . kādas tad damām bija tās prizuras!
Brr!

P a l e j a.

Piezvani labāk, lai drukātava atsūta pēc manuskriptiem . . . (Domīgs nodziļinās vēstulēs.)

P o g a.

(Zvana.)

Allo! Miļā jaunkundzīt . . . pardon, pardon, miļā Svilis kundze, savienojat nu mani ar drukātavu... Tā, paldies, paldies . . . Eh, klausaties, jūs, tur!... Vai tad esat aizmiguši, ka nesūtat pēc manuskriptiem? Mēs jau divas stundas gaidam . . . Ko? Tā kā būtu tūlīn . . . (Noliek trūbiņu.) Tā, nu viens darbs padarīts . . . (Nāk Irma ar vīnu un uzkodām.) Ah, sārtvaidzīte! Saki man, meit, kad tad tu precēsies?

Irma. Paleja. Poga.

I r m a.

(Šķelmīgi.)

Tad, kad jums sāksies trešā jaunība! (Noliek traukus un izskrien.)

Paleja. Poga.

P o g a.

(Ieliedams sev vīnu.)

Ir gan āķīgs skuķis! (Paskata glāzi pret gaismu.)
Uh, cik burvīgs! Tīri žēl tādu mantu iznīcināt. Taču reiz arī šai sulai var izbeigties krājumi. (Dzer.) Vai tev arī, Mārtiņ?

P a l e j a.

(Atmet ar roku.)

Negribu.

P o g a.

Val jau atkal kādi maksājumi? (Atkal iedzer un ar garšu uzēd gurķīti.) Hm, labs . . .

P a l e j a.

Ja, rēķini . . . Nāk viens pēc otra. Man vienam tā lieta sāk palikt par smagu. Bet... paldies Dievam, ka drīz vēlēšanas . . . Vēl 14 dienas un tad šie rēķini man vairs nedarīs galvas sāpes . . .

(Dzirdams troksnis. Durvis atveras un istabā ieskrien Pusbārdiņš. Aiz viņa nāk Bumbiers un Vimba.)

Kas tad tas par traci?

P a l e j a. P o g a. V i m b a. B u m b i e r s. P u s b ā r d i ņ š.

P u s b ā r d i ņ š.

(Priecīgi uztraukts jau durvīs sauc.)

Puika, Mārtiņ, puika! Es tev saku — puika!
(Apķer Paleju.) Puika, Mārtiņ, puika!

P a l e j a.

(Nesaprasdams.)

Ja, kas tad noticis? . . .

B u m b i e r s.

Pusbārdiņa kundze uzdāvāja dēlu . . .

V i m b a.

(Noliek uz galda pusstopu.)

Priecājies, Mārtiņ, mūsu partija vairojas!

P u s b ā r d i ņ š.

(Gan pie Pogas, gan Palejas.)

Un tāds smuks sārts puika! Kad tu zinātu, cik smuks puika . . .

P o g a.

Vēl gan nemāk runāt, bet šo ziņu mēs ievietosim avīzē! Vai tēvā?

V i m b a.

Kā izsplauts tēvs!

P u s b ā r d i ņ š.

Un kā viņš ar tām ķepiņām . . . ai, ai! Tev, Mārtiņ, jānāk apskatīt. Labāku krustdēlu tu ne-maz nevari gribēt!

P a l e j a.

Tad jau nu, Kārli, saņem manus novēlējumus. (Spiež Pusbārdiņa roku.) Arī savai kundzei nodod mīlus sveicienus. Lai tavs dēls sasniedz to, ko mēs vecie nevarējām.

V i m b a.

Lai notiek! Vai nē, Bumbier?

B u m b i e r s.

(Svinīgi. Pozā.)

Kad mēs šo svarīgo un iepriecinošo ziņu saņē-mām . . .

P o g a.

(Uzsit Pusbārdiņam uz pleca.)

Nu cik labi, ka tava kundze mazliet pasteidzās. Būtu stundu vēlāk, mēs šo gadījumu nevarētu ievie-tot avīzē. Kungi, tā ir laba zīme un es lieku priekšā šo gadījumu atzīmēt kā pienākas. (Pielej glāzīti. Visi dzer pa kārtai no vienas glāzītes.) Prozit! Pirms pus-dienām tas ļoti veselīgi! (Izdzer, tad kaut ko uzraksta.)

P u s b ā r d i ņ š.

Ja, mani draugi, esmu ļoti priecīgs. (Izdzer.) Man tagad ir dūša kā miets. Visus mūsu pretiniekus es ņemšu priekšā . . . o! Tad viņi trīcēs . . . kā svētos rakstos stāv rakstīts . . .

P o g a.

Es saku, Kārli, tavs dēls būs vai nu prezidents jeb mācītājs.

P a l e j a.

Ja, tas tiešām jauki, ka dēls . . .

P o g a.

Va' dzi', Mārtiņ, es tagad sāku ticēt, ka tevi tomēr levēlēs . . . (Sarunājas ar Vimbu.)

B u m b i e r s.

Par to nevar būt ne brīdi šaubas! Šajās dienās, kamēr partijas uzdevumā apbraukāju apriņķi, visus mūsu . . . (Uznāk klepus.)

P o g a.

(Sarunādamies ar Vimbu.)

. . . krogus. Un vai tas nav bērnišķīgi! Kam tāds likums derīgs? Ieceļ, piemēram, godīgu cilvēku par kuratoru, un padara to visam apriņķim par izsmieklu! . .

B u m b i e r s.

(Turpina.)

. . . apbraukāju visus mūsu pagastus, man nācās personīgi pārliecināties, ka visi nodos savas balsis par Palejas kungu. Iespaids ir tas vislabākais. Mums tikai vēl pēdējā nedēļā jāpiespiežas . . .

P o g a.

(Vimbam.)

Tās avīzes pierakstīšana padarīja mani pilnīgi skaidru. (Ielej glāzītē.) Nu, vesels.

V i m b a.

Dievs dod vīriem satikties!

P a l e j a.

Tad labi, kungi! Esmu jums par visu pateicīgs. Kad būšu par ministri — neaizmirsīšu jūsu pūles. Ja, tagad arī es sāku ticēt, ka mēs uzvarēsim. Taisnībai ir jāuzvar. Bet . . . ieturēsim mazliet pusdienas. Es redzu, ka Zenta nāk mūs aicināt . . . Lūdzu, kungi, dārzā, lapenē . . . (Saņem Pusbārdiņu un Bumbieri zem rokas un iet uz vidus durvīm.) Mēs vēl pārrunāsim, kas šajās divās nedēļās darāms . . .

(Iziet.)

Zenta. Vimba. Poga.

P o g a.

(Iedams ar Vimbu zem rokas.)

Un tā tās lietas! Par to var i dusmoties, i skai-
sties. Velnš viņu zin, kur tiem mūsu latviešiem tāda
dūša, pašam sev melot!

Z e n t a.

(Sastopas ar viņiem durvīs.)

Nu, lūdzu, lūdzu, Pogas . . . Vimbas kungs! . . .

P o g a.

Pateicos, meit, pateicos.

V i m b a.

Eh, jaunkundz, mēs gan jūs apgrūtinam.

Z e n t a.

Ko nu jūs runājat, Vimbas kungs!

(Vimba un Poga iziet.)

Zenta.

Z e n t a.

(Pie tālruna.)

Lūdzu advokatu Mežmali . . . Pateicos! Tu,
Jūlij? Redzi, ko es tev gribēju teikt . . . Nejoko,
Jūlij. Man liekas, ka' papīnam ir rūpes. Katru die-
nu pienāk visādas banku un notaru pavēstes. Par
tevi? Nezinu. Vispāri, beidzamā laikā viņš savās
domās grozījies. Tā kā samierinājies ar tevi. Vairs
nedzirdu uzbrukumus. Ja? Nu, labi, Jūlij. Es aiz-
iešu ap 9. Pašlaik nākošie deputati pludina plostus.
Nu, labi, Jūlij. Visu labu!

(P r i e k š k a r s.)

III. cēliens.

Skatuve: tā pati kas otrā cēlienā. Vienīgi avižu pakas noņemtas no galda un krēsliem.

Priekškarā pacēloties pie lielā galda, kurš klāts, sēd Poga un dūšīgi ieēd un iedzer. Viņš ļoti omulīgā garastāvoklī. Pie rakstamgalda sēd Paleja un ar Bumbieri caurskata papirus. Paleja drūms, norūpējies.

Ir saulaina rudenīga diena. Vāzēs nodzeltējušas lapas.

Paleja. Poga. Bumbiers.

Paleja.

Šodien mēs dabūsim no Rīgas ziņas par balsu saskaitīšanas rezultātiem.

Poga.

(Runā, bet nepārtraukti ēd un iedzer.)

Vai zini: man tās vēlēšanas gaužām patīk. Tā ir viena kārtīga padarišana! . . . Cilvēks, tu dzīvo kā pa kāzām, melo no sirdspatikas . . . izlamā savus pretiniekus, kā vien saproti: . . . un beigu beigās tas viss piederas pie vēlēšanām! Ar vārdu sakot, goda lieta! Un vai mums nebij piekrišana? Žēl tikai, ka viņas ir tik retas.

Paleja.

(Cilādams papirus.)

Nu redzat, Bumbier, kādi milzīgi izdevumi. Būstuvu pie 200.000 rubļu . . . Kur nu vēl partijai izsniegtie draudzības vekseli . . . Un ja nu neievēl . . .

Bumbiers.

Neievēl? Jūs vēl par to šaubaties! Visā aprīņķī par jums vien tik runā! Es ceru, ka jau šodien mēs varēsim jūs apsveikt.

Poga.

Tu, Mārtiņ, esi ievēlēts. Pie balsu skaitīšanas bija tikai 4 partiju priekšstāvji. To balsis, kurās nebij piesūtījušas savus pārstāvjus, mēs vienkārši sadalījām savā starpā un beigta balle . . .

P a l e j a.

Tev vienmēr tās blēdības . . .

P o g a.

No manis iznāktu lielisks politiķis! . .

P a l e j a.

Kaut nu jel būtu! Esmu taču visu iespējamo darījis un nevar teikt, ka man būtu negodīga cilvēka slava. Ja nu tauta ir tik neatzinīga . . .

B u m b i e r s.

O! Tauta zin novērtēt! Un tās tik būs gaviles. Mūsu pretinieki (rāda ar rokām) aiziet jūriņā!

P a l e j a.

Nu, labi, labi . . . Bet nu, Bumbiera kungs, aiz-
ejat un nosūtāt naudu Zemnieku Bankai. Man tur
parīt vekselim termiņš. Tad šo telegramu manai
meitai. Lai viņa brauc mājās. Tik svarīgā brīdī
gribu būt savas ģimenes un draugu vidū. Tā tad
aizejat uz pastu, Bumbiera kungs . . .

B u m b i e r s.

Ar lielāko prieku.

(Nem portfeli, saliek portfeli naudu un papīrus.)

P o g a.

Ja, tam Mežmalim tomēr daudzas balsis nodotas.

P a l e j a.

Necerēju, bet man, taisnību sakot, tas patīk.
Bet . . . neuzbāzies man ar savu Mežmali.

P o g a.

Eh, Mārtiņ, man tā vien liekas, ka viņš drīzāk
iznāks tavs, kā mans!

P a l e j a.

Ko tu murgo? Es domāju, ka pietiek . . . un
punkts priekšā! (Uzsīt ar roku uz celi.) Dzer un ēdī,
bet nerunā mulķības.

B u m b i e r s.

Ja nu reiz jūs ieminējaties, Palejas kungs, par Zentas jaunkundzi, tad . . . atļaujiet . . . tad atļaujiet arī man pāris vārdus . . .

P o g a.

(Smejas.)

Izskatās, it kā tu gribētu Zentas roku izlūgt no Mārtiņa!

B u m b i e r s.

Johan, netaisies citu darīšanās! . Ja, Palejas kungs, tam nožēlojamam dzērajam ir taisnība. Es lūdzu neliegt man jūsu meitas roku. Es domāju, Palejas kungs . . . jūs mani pietiekoši labi pazīstat . . . zināt manu uzticību, manas spējas, kā sacīt jāsaka... Un es ceru, ka jūs neliegsat mums savu svētību... Tās nav acumirklīgās iedomas, Palejas kungs, bet labi pārdomāts un pārbaudīts solis. Es domāju . . . khe, khe! . . . Jūsu vārds, Palejas kungs, ir mans liktens!

P a l e j a.

(Uztraukts pieceļas.)

Tas tomēr mani pārsteidz . . . Viss nāk tik negaidot. (Apkampj Bumbieri.) Ja, mans dēls, man nav nekādu iebildumu. (Poga smejas.) Bet kā tu smeji?

P o g a.

Ak, Mārtiņ! Ja tā labi pārdomā, tad taču nav tādas lietas, par kurām nevarētu smieties! Bet to gan es jums abiem varu teikt: no tās putras nekas neiznāks! Metat labāk šīs domas no galvas ārā! Prozit!

B u m b i e r s.

Johan, tu par daudz sev atļaujies!

P a l e j a.

Kamdēļ tu tā domā? Oskars taču ir viens krietns un izglītots jauneklis. Kaimiņa vienīgais dēls . . .

P o g a.

(Pieceļas, pleiet un starp abiem stāvēdams uzliek tiem rokas uz pleciem.)

Redzat, mīļie, man jau tur nekas nav ko teikt, bet atklāti runājot, Mārtiņ, tava Zenta ir meiča, kura pati sev izvēlēšies dzīves draugu, neprasot nevienam atļauju. Un Bumbiers tas nebūs.

P a l e j a.

Bet viņa klausīs tēvu! Man te ir vēl sava noteikšana!

P o g a.

No tavas noteikšanas Zentai ne silts, ne auksts! Un galu galā — patrakojis tu padosies.

P a l e j a.

Mulķības tu runā! Zenta precēs Oskaru . . . un punkts priekšā! (Uzsīt ar roku uz celi.)

P o g a.

Kad tikai viņa jums abiem neaizliek punktu priekšā! (Atsēžas pie galda.)

P a l e j a.

(Uz Bumbieri.)

Saprotams, buršu niķi tev būs jāatmet. Precēts vīrs tā nevar.

P o g a.

(Dzērdams alu.)

Vilks met spalvu, bet ne tikumu!

P a l e j a.

Bet Ziemassvētkos Rīgā svinēsim kāzas, mans dēls. Tu pasaki, lai tavš vecais kādu vakaru pienāk. Mums būtu šis tas jāpārrunā . . .

(Nāk Labrencis.)

Paleja. Poga. Bumbiers. Labrencis.

Labrencis.

(Uztraukts.)

Kkkungs, tā—ā me—elnā ķē—ēve pagalam! Ne—kas ne—elīdzēja. Mēs ielējām vi—īnai visu pudeli... tāš zā—āles . . .

Paleja.

(Saķer galvu.)

Ak, Dievs žēlīgais! Veselu pudeli! Bet es taču tev teicu, ka trīs reizes dienā . . .

Labrencis.

Kur nu kku—ungs trīs reizes die—ienā! Viņa jau vienu pudeli neizturē—ēja.

Paleja.

Ak tu aitas galva! Vienai pudelei bij jātiek veselu dienu! Jāsadala trijās porcijās!

Labrencis.

Hm . . . trīs porcijas . . . tad jau a—atkal kļū—ūda! . . . (Iziet.) Trīs porcijās . . .

Paleja. Poga. Bumbiers.

Paleja.

Nu ko tu teiksi, nu ko tu teiksi! Tīšu prātu ņem un nobendē pašu labāko zirgu!

(Tāļrunis.)

Ja, klausos! Ko? Ko jūs teicāt? Lūdzu nelamājaties, kas jums vajadzīgs? Pie joda, sūdzat ja gribat! (Nomet trūbipi.)

Bumbiers.

Kas tur bija, Palejas kungs?

P a l e j a.

Tas mūsu desu fabrikants Apodziņš. Ar vārdu sakot, rupjš tēviņš. (Uz Pogu.) Un tas viss tevis dēļ. Tu sarakstīji avīzē visādas blēņas, bet man tagad jāatbild!

B u m b i e r s.

Tā jau ir. Tas raksts: „Vai sērga pilsētas kaķu un suņu aprindās?“ ir ļoti divdomīgs. Iznāk, kā suņi un kaķi pazūd Apodziņa desās!

P a l e j a.

Un man jau ir 6 prāvas Rīgas apgabaltiesā!

P o g a.

Nekas nebūs, jo neesmu nosaucis Apodziņu vārdā. Bet tas, ka tiesā 6 prāvas, dara tev, kā redaktoram, tikai godu. Uz to mēs varam ar pilnu tiesību iedzert vienu kausiņu . . . (Pie verandas durvīm klauvē.) Iekšā!

Poga. Paleja. Bumbiers. Morduchs Jākobsons.

M. J a k o b s o n s.

(Ienāk un roku izstiepis iet pie Paleja.)

Ai, Mārtine, ai Mārtine! Kāde smuce tu man taise ar to save avīze. Vai tad tā dzīvo kaimine, kure bērībā viens otre kāvuse? O, sveike, studente kunge. (Sasveicinās ar Bumbieri.)

B u m b i e r s.

(Nelabprāt sasveicinās.)

Sveiki, fabrikanta kungs!

M. J a k o b s o n s.

Oi, kas es par fabrikante! . . . Ah! Tā vece plāpe Poge arī te? (Sniedz Pogam roku.) Man liekas, Mārtine, ka tas Poge būs to smuce palaidis valē.

P o g a.

Klausies, Izareļa dēl, nebrūkē lielu muti. Es ar amueigām lietām nenodarbojos.

P a l e j a.

Vai tad viņš meloja? Tas nebij taisnība?

M. J a k o b s o n s.

Par patiesībe es nerunaj! Viss tas stimmē uz mata! Bet kaimine tā nedara. Es tev sake, Mārtine, ka tagad iekš mane fabrike vise ventilatore saveste iekš ordnung. Tu, Mārtine, uzrakste viene šripte: „Tā avīze palīdzēja!“ Un aprakste, ka tā ventilatore ir pilnīgā kārtībā! . . . Tad piesūte man viene piece simte eksemplare par skaidre samakse. Es to izdalise savem kundem . . .

P a l e j a.

(Priecīgs.)

Ja, ja, katrā ziņā!

P o g a.

Prozit! Es saku, ka man ir talants, un kas par to var šaubīties, tas ir viens aitas galva! (Pret M. Jakobsonu.) Nu, vai mēs nedzersim vienu granapifku? Te arī cūkas galerts . . .

M. J a k o b s o n s.

Oi, man nov vale! Es lote pateicos, bet man jāiet pie aprinke priekšnieke palīge . . . (Atsveicinājas.) Bet tu, Mārtine, otreiz tāde joke netaise. Nu, kā iet ar vēlēšanēm?

P a l e j a.

(Pavadīdams līdz durvīm.)

Ko tur nu nunāt. (Atmet ar roku.) Gan jau būs labi. Bet kā iet ar šeftēm?

M. Jakobsons.

Oi, par tām šeftēm labāk nerunā, Mārtine! Tā
line šefte ir viene tumse plankume iekš to mūse
valsts dzīves apvārksne . . .

(Atvadās, aiziet.)

Poga. Bumbiers. Paleja.

Bumbiers.

Bet nu es eju uz pastu. (Nem cepuri.)

Poga.

Nu, Mārtiņ, ko tu saki? Tas ir pirmais gadī-
jiens, kur par tavu avīzi maksā skaidru naudu!

Paleja.

Ja, ja! Labi ka tā . . . Tā jau to nepatikšanu
ir daudz. Bet nu steidzies, Oskar, steidzies, un nāc
tūliņ atpakaļ . . .

Bumbiers.

Acumirkli viss būs izdarīts. (Aiziet.)

Poga. Paleja.

Poga.

(Omulīgi pīpo.)

Kur tas Pusbārdiņš palicis?

Paleja.

Ko nu tur runāt. Skrodelis paliek skrodelis. Bij
sedomājies, ka viņam jādod vieta Saeimā. Sastrīdē-
jamies. Arī maksāt nekā negrib. Galu galā man
vienam pašam visi izdevumi jācieš.

Poga.

Eh, Mārtiņ, tāds daudzu draudzību gals! (Tārunis
zvana.) Pagaidi, es parunāšu. (Pieiet pie aparata.)
Ja, redakcija . . . Sveiki, prefekta lielskungs! Kas?..

Nevarat atrast to ielu, kur notika kaušanās, kas minēta mūsu avīze? . . . Nu, ko tu, vecais uztraucies. Tā iela jau ir vecā vietā, bet tā kaušanās . . . Nu, saprotams! Kā tad nu tirgus dienā bez kaušanās! (Šmejas.) Labi, labi! Mazliet jau var pabaidīt. Nu, veselā, prefekt! Ja, ja, pieiešu. Rezultāti! Tie vēl nav zināmi . . . Gaidam . . . Sveiks! (Noliek trūbiņu.)
Visa kārtībā, Mārtiņ.

P a l e j a.

Vai zini, tās avīzes dēļ es sēdu kā uz karstiem ķieģeļiem.

P o g a.

Mulķības! Nevajaga visu ņemt tik tuvu sirdij. Arē! tur jau nāk Bumbiers!

Poga. Paleja. Bumbiers.

B u m b i e r s.

(Ienākdams.)

Tepat satiku pastnieku, kurš nesa pastu un jums kādu telegramu. Viņš apsoliņās naudu un telegramu nosūtīt. (Pasniedz Palejam pastu. Visi apsēžas ap gaku un sāk lasīt vēstules.)

P a l e j a.

(Uzplēš telegramu, lasa, strauji pieceļas, tad atkrīt galīgi pārsteikts krēslā.)

Ak, Kungs!

B u m b i e r s.

(Uztraukti.)

Kas tad jums notika?

P o g a.

(Paņem no Palejas telegramu.)

Tā no Zentas . . . (Lasa:) „Mīļo papiņ, būšu šodien ar pēcpusdienas vilcienu. Braucam abi ar manu dzīves biedri Jūliju . . .“ Pie velna! „Vēlēšanās no tavas listes ievēlēts Blīve un Smilšukalns. Tev ir

devītā vieta. Vakardienas Apgabaltiesas sēdē tev piesprieda divas nedēļas aresta un 150 latus. Neuztraucies, paziņ. Zenta.“ Īsta Ijaba vēsts, pie joda!

B u m b i e r s.

(Izrauj telegramu.)

Tas nevar būt! (Lasa.) Nē, nē, es to nesaprotu! Tas ir kaut kas traks! Neticu, ka tauta tā rīkotos ar mani. Te ir pārprašanās!

P o g a.

Bet tomēr pilnīgi loģiski!

P a l e j a.

(Dusmās pielecas.)

Bet es viņai gan rādīšu. Ne viņa, ne šis Jūlijs manā mājā kāju nespers. (Skraida.) Šitādu bezkaimību, tādu negodu visai ģimijai! Ar suniem es viņus iztriekšu ārā... Bumbier! Skrej un telegrafē, ka negribu viņus redzēt! Man tagad pietiek... punkts priekšā! Es viņam! Nu, ko tu stāvi kā miets? Skrej, telegrafē...

P o g a.

(Paskatās pulkstenī.)

Vilciens jau ir pienācis... Vairs nelon... Bet tu, Mārtiņ, neuztraucies... Redzi, te ziņo (Rāda otru telegramu) ka tavš jaunais znots ievēlēts Saeimā...

P a l e j a.

(Sit dūri uz galda.)

Tas ir par daudz! Tas ir par daudz! Es viņu samalšu miltos!

B u m b i e r s.

(Varonīgi.)

Atļaujiet man to godu! Es viņu uzduršu rapiera galā, kā vardi! Atriebība! Atriebība!

P a l e j a.

Un kas te... (Rakņājas pa vēstulēm.) Atkal jāmaksā vekseli... Viens, divi... četri... seši! Mans

Dievs! Tas ir par traku! (Atslīgst krēslā.) Tas ir kas ļausmīgs, 12,300 latu! . . Kur lai es ņemu tādu sumu! Protestēša... izūtrupēs... Un tāds negods jāpiedzīvo vecuma dienās... Poga, piezvani deputatam, piezvani. Lai viņi paši pērk vekselus ārā . . . Bet Zentu un viņas Mežmali es negribu redzēt . . .

B u m b i e r s.

Viņš nedrīkst spert šajā namā soli.

P o g a.

(Atbīda Bumbieri.)

Labāk taisies, kā tiec! Citādi vecis uzprasīs, lai tu atdod no viņa izpumpēto naudu. (Bumbiers apjucis atkāpjas.) Mārtiņ! . . Neņem to lietu tik traģiski . . . Mežmals . . .

P a l e j a.

Nepiemini šo vārdu manā mājā!

P o g a.

Mežmals . . . netrako, Mārtiņ! . . viņš nemaz nav tik ļauns cilvēks . . . (Uz Bumbieri.) Taisies kā pazūdi, citādi! . .

(Bumbiers klusi izzogas, kamēr Poga musina Paleju.)

P o g a. P a l e j a.

P o g a.

Redzi, Mārtiņ, visa vaina ir tamdēļ, ka tu par daudz aizrāvieš ar to politiku, kas nav tev pa plecam. Tu esi pārāk godīgs vīrs, lai būtu labs politiķis! Un te arī dabīgs gals. Tavš Saeimas deputats, tavš ministrs, tava naudiņa — visi aiziet jūriņā!

P a l e j a.

(Sagrausts.)

Un deputats man apgalvoja . . .

P o g a.

Ja, kam tad viņi nesola, kam neapgalvo! Lai dabūtu savām vajadzībām naudu, tie ir ar mieru tev

iedāvināt kādu valsti vien gribi! Saproti taču, ka solīt nav tas pats, kas maksāt par vekseli. Un tamdēļ, Mārtiņ, atmet ar roku politikai un atgriezies pats pie sava darba . . .

P a l e j a.

Es esmu izputināts. Es vairs nespēju šos vekselus izpirkt! Un viss mans mūža darbs ir vējā . . . Ak Dievs, kamdēļ man vajadzēja tā darīt? . . .

P o g a.

Kas bijis, bijis! Vismaz tu dabūji labu pamācību. Saņemies, un gan jau kaut kā izkulsies. Jaunais znots palīdzēs . . .

P a l e j a.

Tu man nepiemini viņa vārdu! Es viņu . . .

P o g a.

Tu vari ar viņu tikai lepoties! Viņš ir jauns, enerģisks, cilvēks ar labu un krietnu sirdi, tautas priekšstāvis . . . Tev dzīve galā, viņš tikai sāk dzīvot. Un katram dzīvē ir sava vieta, katra darbs ir ciešā kopsakarā ar otra darbu, ar mūsu jaunās valsts dzīvi. Tev nevajaga pārsteigties. Viņš pret tevi vienmēr izturējies kā džentlemens . . .

P a l e j a.

(Rāmāks palikdams.)

Ja, tev tā kā taisnība, bet tomēr, bez manas ziņas . . . .

P o g a.

Tu jau viņus abus izdzini no mājas!... (Tājrunis zvana.)

P a l e j a.

Lai zvana, es negribu runāt . . .

P o g a.

(Noņem trūbiņu un noliek to uz galda.)

Tā . . . Un tagad, Mārtiņ, sagaidi kā labam tēvam pienākas jauno pāri. (Uzsit viņam uz pleca.) Sa-

turies, vecais! Drīz vien tu varēsi auklēt mazos mi-
nisterēnus! Tiem jauniem tās asinis tādas karstas...

P a l e j a.

(Pieceļas.)

Ja, tev taisnība. Man tās dusmas pārgāja . . .
Un tā kā vieglāki ap sirdi.

(Soļi verandā.)

Vai tad jau viņi? . . .

P o g a.

(Iet pretī; paskatās pulkstenī.)

Tie ir viņi! (Atver durvis.) Esat sveicināti! Lū-
dzu, lūdzu, uz priekšu, bez bailēm.

Zenta. Mežmāls. Poga. Paleja.

P a l e j a.

(Paliek stāvēt.)

Z e n t a.

(Aiz viņas Mežmāls.)

Papiņ! (Piesteidzas un abi ne vārda nerunādami ap-
kampjas.) Mīļo papiņ . . . tu taču nedusmo?

P a l e j a.

(Glāsta Zentas galvu.)

Zenta . . . Mīļā meit . . . Kā lai es dusmoju...

M e ž m ā l s.

(Panācies uz priekšu.)

Palejas kungs . . .

P a l e j a.

(Labsirdīgi sniedz roku.)

Ak, atmet, dēls, šo kungu! Tagad tavā priekšā ir
vecs izpērts klepers . . .

M e ž m a l s.

(Sīrsnīgi krata roku.)

Esmu ļoti priecīgs, ka šajā brīdī varu būt tavā
tuvumā, sievas tēv . . .

P o g a.

Lai arī man atļauj teikt vienu vārdu!

Z e n t a.

Papiņ, tevi visi atstājuši . . .

P a l e j a.

Vienīgi Poga palika ar mani, un jūs, bērni, va-
rat viņam pateikties . . .

P o g a.

Ko nu tur par niekiem pateikties! Tā lieta ir
tāda, ka man pašlaik ārkārtīgi gribas runāt! Bries-
mīgi gribas runāt! . . . Ir noticis kaut kas tāds...
ko varētu ņemt par piemēru visa Latvija. Pretinieki
ir snieguši viens otram roku un taisni tajā brīdī, kad
viena puse piedzīvojusi vilšanos . . . ka viņa plāni
visi aizgājuši jūriņā! . . . Un lūk . . . šī mīlā pa-
laidnīte, gaišmatainā Zentiņa, ir tas izlīdzinošais fak-
tors . . . Es domāju, mīļie, ka nāks reiz tā diena,
kur Latvija, gluži tāpat kā Zenta, pateiks: diezgan,
tagad neblēnojaties, bet apvienojaties kopīgam dar-
bam, kopīgai, labākai nākotnei! Pati latvju tauta
to teiks! Un ja šogad bij pārsteigumi, tad pēc trīs
gadiem Saeimas vēlēšanas dos vēl lielākus pārsteigu-
mus! . . . Visi mēsli tiks aizdzīti jūriņā, jo Latvija

ir pelnījusi daļāku nākotni! Uz to nu mēs varētu
iedzert vienu mazu kausiņu.

M e ž m a l s.

(Uz Pogu.)

Sniedzāt man roku!

P o g a.

Jūtos lepns, ka varu spiest jūsu roku.

Z e n t a.

Papiņ, tu esi kļuvis sirmāks.

P a l e j a.

Tas, bērns . . . (Pieiet pie durvīm. Priecīgi.) Irma,
Irmiņ! Atnes to vāco vīna pudeli . . . Bet labi ātri...

M e ž m a l s.

Bet tos vekselus, tēv, tos es nokārtošu. Zenta,
man liekas, kā tavs papiņš nekad nav dusmojies uz
mani . . .

(Apliek Zentai roku.)

P a l e j a.

(Apkampj ar vienu roku Pogū.)

Un, vecais draugs, man liekas, ka dzirnavu rati
ripodami dūc jaunu stāstu . . .

(Ganiņu stabulīte spēlē „Kur tu skriesi, vanadzīņi! . . .”)

P o g a.

Kuņā ir tikai viena vienīga visu aizraujoša ska-
ņa: jaunā dzīve nāk, jauniem pieder nākotne!

(P r i e k š k a r s.)